Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

Сердало

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 21 май, 1977 шу. ● № 61 (5728). ● Мах 2 кеп.

СССР ЛАКХЕХЬАРА СОВЕТ ГУЛЪЯРАХ ДОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

СССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу: нйсазлагIа хержача Советски Социалистически Республикай Союза Лакхехьарча Совета ялхлагIа сесси 1977 шера 16 июне городе Москве гулъе.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель **И. ПОДГОРНЫЙ.**

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Секретарь **М. ГЕОРГАДЗЕ.**

Москва, Кремль
1977 ш. 19 май.

Республика фермашка

Юбилейни шера планаши тIаийца социалистически декхараши толаме кхоачашдар духьа хьинаре къахьегаш ба колхозийн совхозийн хьайбаш леладераш.

16 май тIакхоачаш, республика бIарча хьайийцача, пачхахьалкхенга еккай 30,7 эзар тонн шура, е совхка цу ханачул 26 процент дукхагIа. Грозненски района боахамаша совхкарчул 35 процент дукхагIа йохк шура, Малгобекскии Ачхой-Мартановскии районашка — 33 процент, Шалински — 32 процент, Шелковской — 27 процент.

Республика бIарча хьайийцача, пачхахьалкхенг... шура йохкара ах шера план 77 процент кхоачашъяьй.

ТIатеIIа къа а хьегаш хьайбаш леладераш гIерт пачхахьалкхенга шура йохкара ах шера план толаме кхоачашъе.

Совхкарчул дукха а дикагIа лел пачхахьалкхенга фуаш дохкилга а. Республико дIаденнад 30,5 миллион фуъ, е хьалхарча ах шера план кхоачашъяьй 92 процент. Вешта аьлча, совхка цу ханачул 37 процент дукхагIа дIалу фуаш.

План 2 миллион долча, сунженски коа тIара оапхазараш леладераша пачхахьалкхенна дIаденнад 3 миллион совгIа фуъ, е ах шера план кхоачашъяьй 154 процент.

Октябра 60 шу дизара накъадолхаш

ДОАКЪАР IАЛАШДЕШ БА

«Гудермесский» совхове лаьрххIа отряд вIашагIъеллай укхаза доакъар Iалашдара. Цунга я мел эша техника, отряде ба йоккха опыт йола механизатораш. Гурахьа доакъара дIадийна хинна рожь, дукхаьа шерашка тIяювла баьций чуэцаш ба уж хIанз. ХIаьта хIанзале 47 тонн йол, дукха хIама ца эшаш 80 тонн сенаж, 21 тонн баьций витаминни хьоар Iалашдаьд укх боахаме.

БархI косилкаца чуэц доакъара культураш. Механизатораш юкъе къаьстта дика болх бу Джабуев Лече, Абдулхаджиев Оалхазара, Арслаханов Махьмада. Балха норма 180—200 проце кхоачаш ца ет ди дIадахийтац царех хIаране.

Баьций витаминни хьоар доаккхача агрегата тIа болх беш Косолапов Дмитрий ва. ПланагIа 400 килограмм хьоар даккха деза цу агрегатаца сменагIа. Цхьабакъда Дмитре дийнахьа тоннал совгIа баьций хьоар даккха карагIдоал.

Х. МАГОМЕТОВ.

Малгобекски районе эггара хьалха люцерна хьакха ший комбайн араяьккхар «Советский» яхача комсий совхозерча дикагIа волча механизатора Картоев Исраила. Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна яхье а ваьнна къахьегача цун вIаштIехьдоал хIара дийнахьа 20 гектара тIара люцерна буц хьакха, норма 15 гектар йолаш.

СУРТА ТIА: «Советский» совхоза комбайнер Картоев Исраил.

Б. ЧЕРБИЖЕВА сурт.

ХАЛКЪА ДРУЖИННИКИЙ АКТИВА СОБРАНИ

Селхан, город Грознерча С. М. Кирова цIерагIча салаIарен культурай парке хилар Нохч-ГIалгIай республика шоай лоIамеча халкъа дружинникий актива собрани. «КПСС XXV съезда решенешка хьежжа общественни порядок лорярах дола республика шоай лоIамеча дружинай декхарех» доклад йир Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела заместитела, республика шоай лоIамеча халкъа дружинай штаба начальника С. В. Синельникова.

Докладах лаьца пренешка къамаьлаш дир «Электроприбор» завода профилактика совета председатела нов. Стебловске, 1 Мая цIерагIча колхоза дружина командира нов. Ахвердова, Ленински района № 1 йолча опорни пункта совета председатела нов. Шумянске, кхыбараша.

Дувцаш хиннача деша хьакъехьара соцам тIаэцаш, иштта халкъа дружинникий балха белгалбаьинараштa маьхера совгIаташ луш чакхъяьлар республика шоай лоIамеча халкъа дружинникий актива собрани.

М. БОТОВ.

ПОЛИТДИ ЧАКХДАЬННАД

Самардийнахьа, 19 мае, республике чакхдаьннад цхьан дийнахьа дуккханахьа докладаш еш хинна политди.

Традици а хинна дIаэтта ма-хиллара, къахьегама коллективашкен нах бахача моттигашкен актуальни йолча общественно-политически, социально-экономически, естественно-Iилман темаех докладаш еш хилар парте областной комитета докладчикаш — КПСС обкома секретараш, бюро членаш, отделий заведующеш, министерствай, ведомствай кулгалхой, профсоюзнии комсомольскии болхлой, хIаьта иштта парте горкомийн райкомийн докладчикаш а.

Къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка хоржамаш дара кийчо еш хилар бахьан долаш докладаш тIа лоархIаме моттиг дIалоацаш хилар социалистически демократе чулоацамах, халкъа Iаьдала органех — Советех дувцаш даь къамаьлаш.

Цу дийнахьа юххьанцарча партийни организацей эзараш болча агитаторашеи политинформаторашеи къахьегама коллективашка беседаш йир хоржамашта хьалхарча къахьегама вахте а этта, кердача толамашца хоржамаш хула ди, 19 июнь, белгалдаккха лаьрхIача «Оргтехника» яхача Грозненски производственни объединенеи Грозненски радиотехнически заводеи къахьегамхоша дIадоладаь дика гIулакх хьаллапа шоай коллективаш тIахьехаш.

Вайцига чакхдоалаш долча Къилбаседа-ХIирий АССР деношца ювзаенна вежарашха йолча республика толамаш дувцаш а дукха беседаш хилар.

МИШТА КХОАЧАШДУ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДЕКХАРАШ

БУРУВДЕТТАРИЙ ДОШ ЧIОАГIА ХУРГДА

Мехкдаьтта тохкарий Карабулакски управлене коллективо, вай мехкарча хьалха латтача промышленни предприятешa Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара даха ма-доагIтIара накъагIоргда, аьнна, дIаболабаь болам хьал, э лоацаш къахьег укх шера а бIарччача пятилетка а заданеш ханал хьалха кхоачашъяра.

Цар шоашта хьалхашка декхар оттадаь да: 45 эзар метр бурув тохара план ханал хьалха чакхъяккха, планал совгIа кхы а 200 метр из кIоаргде, планал совгIа кхы а цхьа скважина тахка, къахьегама овсарле 0,3 процент лакхъе, 50 эзар сом кходе, пунах 40 эзар сом 7 ноябрь тIакхоачаш а кходеш. 1977 шера скважинаша болх бу ха 65 процентага кхоачае. Уж дерригаш а де лерхI балха эффективность лакхъярцеи Iилмана, техникана карагIдаьнна дика гIулакхаш балха юкъекхувларцеи, къахьегам дика вIаштIехьбаккхарцеи, бурув детта скважинаш сихагIа дIаоттаяь яхарцеи.

Iилман ларда тIа болх вIаштIехьбаккхаро, изобретательски рационализаторски предложенеш балха юкъейоалаяро шера 150 эзар сом пачхахьалкхен ахча кходе торо лургья. Иштта лаьрхIа да дешаракурсовой комбинате а хьалхе лелаерий опыта школе а 50 саг дийша валийта, 110 болхлочун квалификаци лакхъе. ХIара болхлочо дош деннад мукъача деношка балха ара а вувлаш шишша дийнахьа шефство лелаеча колхоза новкъостал де.

Карабулакски УБР бурувдеттарий коллектив яхь лелаеш я Малгобекски УБР мехкдаьтта тохкарашцеи «Грузнефть» объединене УБР Притбилийски коллективашцеи.

« ХIара балха денна — дикала Знак!» — цу тайпарча девизагIа болх беш ба мехкдаьтта тохкараш.

Мишта кхоачашду шрай социалистически декхараш Карабулакски УБР мехкдаьтта тохкараша.

Боккъалдар аьлча, ер карара шу а чIоагIа хала, чоалхане, чIоагIа къахьега дезаш хилар тха бурувдеттараштa. Иштта дале а, тха вIаштIехьдаьлар хьинар айдарца, дукхагIа уйла тIаяхийтарца дикагIча оагIорахьа хувцамаш де.

Нагахьа санна укх шера хьалхарча квартале 250 метр бурув тоха ца кхувш, вешта аьлча шни-кхаь денна тхо тIехьадиса хиннадале, бIаь бетта план ханал дикка хьалха кхоачашйир, техар 12457 метр бурув.

Хьинаре къахьегарах вIаштIехьдаьннад Карабулакски УБР коллектива 3 скважинана бурув тоха доладе. Дукха «Iаьржа дошув» лу йиъ скважина эксплуатаце дIаеннай ГуржегIарча мехкдаьттахошта. Иштта вежарашха новкъостал даьд ГуржегIарча мехкдаьттахошта шоаш денна дош тIехкхоачаш а деш.

ХIанз керда горизонташ я белгалъяьха. Укх шера а хьалхарча ах шера а планови заданеш кхоачашъергхилара йола лард я из.

Толамаш дахара бахьанаш да массане а хьинаре къахьегар, керда техника а хьалха латта технологи а балха юкъекхахьар. Из бакъду цхьацца долча доакъошка цу хьакъехьа шера йола планаш кхоачашъяро.

Скважинашта бурув тохача дика эффект луш да электролакови переплава болатах даь долоташ. Укх шера царца 800 метр бурув тоха лаьрхIадар, бакъда, техар 2768 метр ца. Дукха эзараш сом пачхахьалкхен ахча кходе торо хулийт скважинаш тохача хана тIоанаш зувш трубни испытателаш юкъейовлаяро.

Толамаш доахача шоай доккха дакъа дул рационализатораша а. Царна юкъе ва цIи хеза бурувдеттар, Социалистически Къахьегама Турпал Андрей Дмитриевич Катасонов, механик А. А. Гоголев, кузнец У. У. Гандалоев, бурильщик С. А. Джабраилов, бурув деттара мастер Н. В. Редьков, технически отдела воккхагIа вола инженер В. Т. Кольянко, кхы дуккхабараш.

Къаьстта лакха хьоккхамаш да коммунистически къахьегама ударник яха цIи лелаеча, бурув деттара мастер Николай Фомич Кольяненко керте латтача бригада. Ах шера йола бурув тохара план къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка хоржамаш хулча дийнахьа кхоачашъе аьнна дар цу бригада денна хинна дош. Из дош цар кхоачашдаь ца Iеш тIехккхоачашдаьд. ХIанз цар керда декхар оттадаьд шоашта хьалхашка юбилейни шера задани хоржамаш деча денга кхоачашъе, аьнна.

Цу тайппара дика къахьег бурув деттара мастераш И. И. Соломатини В. И. Неткачеви керте латтача бригадаша а. Уж бригадаш я шоллагIча ах шера чотах болх беш.

А. ПАНКОВ,
Карабулакски УБР производственни отдела воккхагIа вола инженер.

Шера план — ийс бетта

Ма-хулла хьайбай продукци алсамъяккхара йоакхо еш ба Шалински района «Автуринский» совхоза хьайбаш леладераш. Ах шера план 810 тонн йолаш, пачхахьалкхенна хIанзале а дIаеннай 700 тонн шура. 1 июнь хьатIакховчаш ах шера план кхоачашъяь ца Iеш, планал совгIа кхы а 200 тонн гаргга шура дIаяла лерхI цар. ХIаьта пачхахьалкхенга дулх дохкара ах шера план 25 июне кхоачашъергья.

Шура дукхагIа яккхара хьаржача яхье хьалхалатт доярка Кадырова Дака. Ах шера план 1050 килограмм йолаш хIара кхоабача Iаттагара 964 килограмм шура яьккхай цо. Цул дукха тIехьайнсац Исмаилова Байса а. ХIара Iаттагара цо яьккха шура 957 килограмм я.

Къаьстта овсаре къахьег Iаьсий леладеча Чикуева Зималус. Цо Iунал деча хIара Iасилга дийнахьеи буса 640—650 грамм дулх тIакхет, план 350 грамм йолаш. Доахаина дика Iунал деш хьабоагIа скотникаш Дикаев Баста, Асхабов Иржи.

Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дузача юбилея сийна совхоза хьайбаш леладераша дош деннад пачхахьалкхенга шура йохкара шера план ийс бетта кхоачашъе.

М. ЦУРОВ.

Завод — цун шоллагIа цIа

Предприяте управленера араваьлар юкъерча дегIара, дIатIахьежача дегIаца низ болаш ва аьнна хета тарлуш вола цхьа зIамига саг.

Из вар Назранерча «Электроинструмент» яхача завода инструментальни цеха бригадир коммунист Аушев Урусхан. Моттигерча комитета заседанера араваьннавар из дукха ха йоаццаш. Цун дог гIоздалар-м кхетаде йиш йолаш а дар. Чакхъяьнача хьалхарча квартала итогегIа хьалхара моттиг хьожаяьяр инструментальни цеха. ХIаьта из — цехкома председатель — гIадвигавар цу гIулакхо.

Предприяте сий лакха лоаттадерех ва Аушев Урусхан. Ший балхах дика кхеташ, из бовзаш, дика говзал йолаш говзанч ва из. Пресс-машинаца бустам боаккха инструмент хьаю Урусханеи цун новкъосташеи. Ала деза цу декхарех из дика лоархIавеш хилар. Раьза ба кхыча цехий болхлой цун балха. «Болх дIаболабалалехьа инструментага хьеже, чертеж Iомадий мара куйг тохац аз хIамах», йоах цо.

Цудухьа коммуниста Аушевас хьаю оатхалаш тIехдика мара хилац, сакхат доацаш продукци дIаялара методах болх беча нои цун новкъосташеи дика кайоалаш къахьег. ДIадахача шера итогаш йича гучадаьлар Урусхана шин шера декхараш цхьан шера кхоачашдаьлга. Цо дош деннад укх пятилетка план кхаь шеран ах шеран кхоачашъе аьнна. ХIанз цо беча балхо хьагойт шийн декхарех из толамца лоархIавергхилар.

Урусхана балха стаж кIезига яц. 1960 шера, бархI класс маьккхинге а, балха вахар из паровозни депо слесара ученикалла. Цу хана АушевгIар дезал городе Целинограде бахар.

Цу хана байзар Урусхана балха чам, цу хана кхетаде ваьлар из ше каралаьца говзал аттачарех йоацилга. — Сайна бенна болх бича валаций со, дIаходияр-м дош дацар, — яха хьалха керта чу хинна уйла ехар. Хайра пунна слесара говзал дукха сабар, низ дIадехаш йолга. Уж дерригаш а нийша Iадар. Эггара чIоагIагIа эшар къахьегамцара безам, хIаьта из болаш вар зIамига саг. Из зийра цун эггара хьалхарча хьехархочо Марин Григоре.

— Со теш, Урусханах дика говзанч хургхиларах, бакъда болх бе-м беза цунца, — оалар хьехамчас. Уж дешаш бакъдеш хилар цун гIулакхаш а.

Марин Григоре йовзийтар Аушевна шийн профессе «къайленаш», къахьегаш волча сагах дахка мел дезача дикача гIулакхех дIакхетавир, цунна шийн вахаре моттиг кораергйола хьехам белар.

Слесара говзал караерзайир Урусхана. ТIехкхоачашйора шийн заданеш. Цун цIи яха болабелар кулгалхой а новкъостий а. ДIахо болх бе вIаштIехьдаланзар Аушева. Безам-м бар цун укхаза кхы а Iе, бакъда, вахаро хувц цкъаза сага уйлаш, дагалаттар. Иштта хилар цар дезале-а. Баха моттиг хувца езаш эттар гIулакх.

— Нохч-ГIалгIайче даха даьхкар тхо, — дувц Аушева, — са нанеи вежарийи Наьсаркерте баха хайшар. Цу хана Назране яцар сайрийнара школа, хIаьта са безам бар дIахо деша. Цудухьа Грозне ремонтно-механически заводе балха эттар со сайрийнара школа чакхъяккхар духьа.

Уж дар Урусхана къахьегама вахарцара халагIчарех дола шераш. Атта дацар сайрийнарча школе деша а болх бе а. Дукха халонаш ла йийзар цун. Бакъда, халонел котдаьлар денал. КIоаргагIа яйзар говзал, Iоайир балха опыт, чакхъяьккхар школа.

Цу ханна городе Назране хьалъяьяьлар «Электроинструмент» завод. Из хезадар Урусханя. ЦIагIарбараш чIоагIа ловш бар из цига балха вахар. Раьза хилар цу гIулакха Урусхан а.

Бокъонца «кувгаш тIа оттанза» яр из предприяти. Цехий болх ма-хетта вIаштIехьбаькха бацар, эшаш бар специалисташ. Говзал йола нах баьхкача къаьстта гIалболхар кулгалхой. Иштта вай ювцача заводе балха вера Аушев Урусхан а. Цо дика кхетадора предприяте кхоане хIаране къахьегамах тийша йолга. Цудухьа ший беррига низ, деррига хьинар дIалора цо производствана.

ХIанз Аушев Урусхан лакхерча разряда говзанч хинна Iац. Из иштта дика кулгалхо а ва. Бригадана керте латт из. Бригада коллективо 180 процентал кIезигагIа кхоачашъяц ший сменни нормаш. ЧIоагIа я укхаза хIаране дисциплина. ХIанз из коллектив болх беш я Октябра 60 шу дузача денга шера план кхоачашъяр духьа.

Новкъосташца Iимерза, эхь эздел дола Урусхан лоархIаши сий деши ва коллективе. Цо хьинаре дакъа лоац юкъарча вахаре. Цехкома председатель, моттигерча комитета член, республика машинашъерий профсоюза обкома член, хьехамч... Цу гIулакхаша кхераваь тIехьашка ваккхац из. Массанахьа кхув, ха корайоагIа...

Предприяте коллективо Октябра 60 шу дизара сийна тIайицача декхараштa юкъе дизза дакъа юкъекхухь коммуниста Аушев Урусханеи из керте латтача бригада болхлошеи.

Р. ЦОЛОЕВ.

19 июнь
МОТТИГЕРЧА СОВЕТАШКА ХОРЖАМАШ ХУЛА ДИ

ДИКАГIБАРИЙ ЦIЕРАШ ЙОАХ

Республике дIаьхьош да моттигерча Советашка депутаталла кандидаташ оттабар. Массанахьа чакхъювлаш я городий, районий, юртий, поселкови Советашка депутаталла кандидаташ оттаберий цIераш йоаха хоржамашта хьалхара собранеш — болхлой класса, колхозни ахархой, къахьегама интеллигенце дикагIчарна юкъера а дикагIбараш белгалбахар.

«Автоспецоборудовани е» опытно-экспериментальни заводе хоржамашта хьалхара собрани хьайийллар завкома председатела Т. А. Сокоренкос.

— Вай завода коллектив юкъеяхай Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара юбилейна даха ма-деззара накъадахара яьржача социалистически яхьа, — аьлар ше къамаьл деш завода парткома секретара Н. И. Козлова — БиЪ бетта план кхоачашъяьй заводо. Делча ден сийна по шийна хьалхашка оттадаьд лакхара социалистически декхараш, уж сийленца кхоачашдеш а да. Тахан вай болхлоех дикагIчарна юкъе а дикагIбарий цIераш йоахаргья вай депутаталла кандидаташ оттабара.

Къамаьл де дош лу сборочни участка № 3 йолча цеха начальника Н. В. Колесниковна. Грозненски городской Совета депутаталла кандидат электросварщик Ферафонтов Виктор нахийтача шийна бакъахьа хет, аьлар цо. Хьинаре къахьегарца, завода юкъарча вахаре доккха дакъа лацарца ший сий дайта вIаштIехьдаьннад комсомольца Фарафонова.

Иштта горсовета депутаталла кандидаташ оттабир литейни цеха стерженщица Александра Алексеевна Захарова, токарь Владимир Сальников.

№ 3 йолча цеха сборщикий бригада бригадира Исаков Владимир Петровича, токарий Шовхалов Руслан Мухадиевича, Скудина Наталья Андреевнай, кхыча балха тIа хьалхле лелаерий цIераш яьхар «Автоспецоборудование» завода коллективо Ленински районни Совета депутаталла кандидаташ оттабара.

* * *

Делкъийна салоIача хана клубе вIашагIкхийтар Грозненски маьхк еча комбината коллектив Ленински районни Совете депутаталла кандидаташ оттабу хоржамашта хьалхара собрани яра.

Дош лу цеха мастера Ю. И. Михайловайна.

— Аз дех Ленински районни Совета депутаталла кандидат маьхк еча шоллагIча завода дикагIа йола маьхк йотта болхло Алиева Кайпа Алиевна оттаяр, — аьлар цо. — Из я къахьегама ударник, халкъа тIахьожама группа член, цо карaерзаяй ши говзал.

Профсоюза завкома председатела З. П. Груньковас дийхар райсовета депутаталла кандидат болхло Климова Любовь Павловна оттаяр.

ХьалхагIа шозза хержай Л. П. Климова районни Совета депутаталла, шийх харжархоша бенна тешам кхоачашбеш хьа а енай из.

БОЛХ БЕШ Я АГИТПУНКТ

Къорача берий республиканск школа наIар тIа хьалтеха доал «Агитпункт» яха дош тIадола цIе кIада. Цу школа йоккхача Шеча уголока цIагIа чуваьлча хьона гу хоза лостам. Агитпункте да хоржамех дола литература, шахматех, шашкех ловза йиш я. МоллагIча харжархочо даьча хаттара жоп дала кийча я агитпункта заведующи Каприлова Ананда Хосровна.

Пенах хьалтеха йоал № 13 йола хоржама участок чуйоагIача микрорайона план-схема. ХIара квартала тIачIоагIбаь болх бу агитатораша. Харжархой спискаш увттаю, царна лекцеш еш. Масала, дукха ха йоацаш хинна лекнеш яр «Советски сага вахара сурт-сибати буржуазни мехкий къахьегамхоша лов бален», «Советски социалистически демократии «кортамукъа дуне» оалача мехкашкара вахари» яхаш.

Агитпункта болх хьалхе а оттаьча планагIа беш ба, йолаш я дежурство лелаеча агитаторий график. ХIара агитаторо баь болх дIаязбу къаьсттача журнала тIа. Харжархой гуллуш йола агитпункт кийчъеча доккха новкъостал даьд гаьна воацаш вахача художника, Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа дакъа лоацаш хиннача Божецкий Семен Петровича.

Укх деношка къора бераш дешаш долча школа хьехархой собрани хилар цу агитпункта зала чу. Из хетаяь яр депутаталла кандидаташ оттабара.

Школа юххьанцарча партийни организаце секретара А. Ф. Наурбиевас аьлар:

— Вай коллективана тешам беннаб къахьегамхой депутатий городской Совете депутаталла кандидат оттаве.

Дош дийхар коммунисткас Тарасова Мария Петровнас.

— Грозненски городской Совете депутаталла кандидат толашагIа йолча хьехархочох Албогачиева Ювсапа Нинах йича бакъахьа хет сона, — аьлар цо. — Цо школе болх бу 20 шу да. Из я гIалгIай мехка къаьнагIа волча коммуниста, революционера йоI. Цо вай шийх бенна тешам боаберг ца хиларах тешаш я со.

Массече раьза хинна къоабалйир Албогачиевай кандидатура. Албогачиева Нина хIанз а я Грозненски горсовета депутат. Дукха болх баьб цо цу юкъа бахача наха, школерча бераштa политически, патриотически, атеистически кхетам луш. Каст-каста вIашагIкхет из агитпункте ухача ший харжархошца.

М ГАДАЕВ,
школа-интерната хьехархо.

ЛерттIа кийчо ю

Моттигерча Советашка депутаташ харжара йола кампани тха Сунженски районе доккха патриотически гIулакх санна чакхдоаккх.

Советаш — халкъа Iаьдала эггара дукхагIа нах чулоацаш йола органаш я. Цар низ пахаца айхха бувзам хиларах латт. Цудухьа хоржамашта кийчо яра беча балха лоадама дац аьнна теркал ца деш дита йиш йолаш хIама дац.

Из кхета а деш партийни организацешеи моттигерча Советашеи шоай низ дIакхоачар ду цу гIулакха хетаяь ерригa политическии организаторскии мероприятеш хоржамех долча Законоъ дIа ма-деххара чакхъяха гIерташ.

Моттигерча Советашка депутаташ харжарца дувзаденна доккхий декхараш хьалхашка латт хIанз «Победа» колхоза партийни комитета. Цар территоре тIа я № 2 йола хоржамий участок (хоржамий комиссе председатель М. Е. Пузанов).

Колхоза клубе хьаяь агитпункт. Партийни комитето хьалхе а вIашагIъеллай цига болх бара агитколлектив.

Хоза лостам болаш вIаштIехьъяьккхай агитпункт чура а арахьара а. ДIачувоаллача хьалтеха лозунгаш, календарь доал. Чухьнахьа хьалтеха да колхоза къахьегама ветеранех дувца стендаш, агитпункта балха план, агитаторашеи парткома членашеи дежурство лелаяра дола график. Укхаза долаш да моттигерча Советашка хоржамаш дара дола литература, журналаш, газеташ, справкай стол.

Укх деношка укхаза харжархошта хьалхашка отчет луш хилар райсовета депутат КПСС Сунженски райкома хьалхара секретарь Г. Г. Самарский. Цо дийцар ше наказаш кхоачашдара баьча балхах, района экономикеи культуреи дегIаккхувлара парте районни комитето деш долчохи де лерхIачохи. Харжархоша хьадийхар шоай депутатагара торговле предприятейи административни органийи болх тоабелга.

Укх хоржамий участке гIолла юрта а районни а Советашка депутаталла харжа кандидаташ оттабаьб. Районни Совете харжара белгалбаьхаб районе хьалхалатта дояркаш Балаева Оарцхой Маржан, Терехова Надежда Павловна. Уж ба районе доахангара эггара дукхагIа шура яккхара болам дIабола а баь дIабахача биъ бетта хIара Iаттагара 1173 килограмми 1126 килограмми шура яккха карагIдаьинараш. Иштта, юрта Совета депутаталла харжа кандидаташ баьб толашагIволча трактористах Золотарев Павел Егоровичах, сома беша бригадирах Шуликов Александр Георгиевичах, теплицай болхлочох Пожарова Валентина Трофимовнах, тракторни бригада учетчиках Санакоев Иван Григорьевичах.

В. ГОРБАТЕНКО,
КПСС Сунженски райкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе заместитель.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КАДРАЙ ХIАРА ДЕННА ЙОАКХО Е ЕЗА

Парте XXV съезде доклад еш повкъоста Л. И. Брежнева белгалдаьккхад: «Общественни дегIаахара юкъарчал доацаш парте воздействи яра низ бола рычаг я кадрови политика».

Уж нийса аьнна дешаш долга хьадвеккхад парте дуккхача шерашкарча балха практико, цун моттигерча партийни организацешка латтача гIулакхашэ. Боахама тайп-тайпара участкаш дика кийчъеннача а опыт йолча а кадраща чIоагIъеча партийни организаце, шеко йоацаш, шийна хьалхашка латта декхараш толамца кхоачащделга Iалашду.

«Экажевский» совхоза партийна комитетои дирекцеи укх тIеххьарча хана дукха лаьд юртбоахама производства тайп-тайпарча участкашка тIадиллача гIулакхах дика ка йоалаши дийшаи бола нах балха хьежабеш.

Совхозе, вай мехка массанахьа сана, моллагIчоа дIахо дешара а ший балха говзал лакхъяра а эша торонаш йолаш я. ХIаьта цу даькъе шийгара дика хьокхамаш гойташ болчарна юкъера оаха хьахорж юкъерча звеной кулгалхой декхараш тIадехкара эша нах. ХIаьта из деча хана партийни организаце эггара хьалха теркалдер саг политически дегIавена, гIулакхах кайоалаш, морально чIоагIвенна хилар да.

Вай парте белгалъяьча аграрни политика юртбоахама производства хIара даькъа хьалхашка дегIаахара шера торонаш хьайийллай. ХIаьта цу даькъе а яьттув балар дуккхача даькъе мугIаререча къахьегамхошта эггара гаргагIа болча бригадирий, фермай заведующей хьинарах, говзалах тийша да. Кадрови дешаш къестадеча хана из дагара далийтац оаха.

Укх тIеххьарча хана юкъерча звеной кадраш хьахорожача, уж балха дIа-юха нийсъеча, царна кхетам луча холуш йола эргалонаш хинна тха боахаме. Царех дуккхачар шоашта тIадилла декхар тешаме кхоачашду. Бакъда, белгал ца даьккхача далац кадрови дешаш къестадеча оаха кхоачамбоацараш хулийтилга а. Из эггара хьалха кхетаде доагIа тIадилла гIулакх кхоачашде карагIдоалаш бола кулгалхой хьалкхебе атта ца хиларца.

Цхьа масал доаладергда аз. Тха совхоза шоллагIча отделене каст-каста хувцалора управляющеш. Цуница а кхыча а бахьанашца дувзаденна вIашт-та массехк шера массадолча хьокхамех ший планаш кхоачаша ца еш хьайоагIар из отделени. Партийни организаце дирекцеца цхьана дикка уйла я яь из отделени екъа а цига дика кулгалхо хьожаве а лаьрхIар. Цу гIулакха партбюрос къоаставир коммунист А. Ж. Аушев. КПСС районни комитето могайир из кандидатура.

Юххьанца дукха халонаш дуxьалъэттар кердача кулгалхочоа, балха тIа цхьадола гIалаташ а нийсдолийтар. Бакъда, партийни организаце, дирекце, боахама специалисташа новкъостал дора дог лазаш гIулакх кхоачашде гIертача управляющена. Оалаш ма-хиллара, дукха ха ялалехьа гIулакх эргадала доладелар. Ханнахьеи дикеи тоаяь яьккхар отделене механизатораша еррига техника, агротехнически дикача хана дIадийна даьхар ялаташ. Шийна даьча гIулакхага хьежжа беркат делар лаьтто я. 1976 шера хIара гектара тIара 26 центнер ялат, 120 центнер коартолаш, 10,5 центнер генараш чудера цар.

Дика кийчдаьча лаьтта тIехь ца доаккхаш дIадийна даьхар отделене механизатораша гураха дув ялаташ а. ХIаьта укх карарча юбилейни шера Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизар дикача гIулакхашца белгалдаккха лаьрхIа йолча цар коллективо алхха итт дийнахьа дIайийна яьхар 400 гектара тIа коартолаш. Хьагучох, цу лаьттан тIара цу маьхерча культура беркате хьувкъам чуэцаргба цар укх шера а. ТIаккха Аушев Ювсап, Измайлов Ахьмад, Угурчиев Iамархан керте латтача звеньяша из балха декхар барзI дийнахьа чакхдаьккхар.

Партийни комитето хIара шу чакхдаьлча анализ ю звеньяша баьча балха. Цул тIехьагIа тIадоагIача шера из декхар кхоачашдергдараш белгал а баьхе тхоай бюро заседане чIоагIбу уж.

Коартолаш лелаеча хьаттера дукха продукци телхаярца пайдане йоацача оттар, лерттIа оттадаь дацар пачхаьалкхенга йохкаш йола коартолаш йоагI-йоагIача дIакхухьийтилга, фуна лаьрхIа коартолаш Iалащъелга. ЛаьрххIа цу гIулакхага хьожаш хилар партикоми совхоза дирекции. Гуш дар хьатта заведующе шийгара мелал гойтилга. Из ца хийцача вагвоацаш дар гIулакх. Цу балха вахийта лаьрхIар оаха шофер хинна Я. А. Голаев. Из оаха белгалваьккхар шийна тIадилла гIулакх тIах аьнна кхоачашдеш, болх вIаштIехьбаккха ховш, Серноводски юртбоахама техникуме заочно дешаш из хилар хьисапе а йица. Оаха могаяь из кандидатура хьаллаьцар парте райкомо. Иштта, коартолий хьатта заведующелла оттавир нов. Голаев.

Из цу балха вахача гIоне тIа-тIа вонца кIезигагIа ювца баьлар совхозе коартолий хьатта. Хьувкъам хан-ханнахьа хьачуэцар, кхы гоа ца еш дIайохьийтар кийча продукци а. Кастлуш хьаттера сортировальни пункт болх бе йолаялийтар, дика кийчъеши лерттIа доал деши лелае баьлар фуна лаьрхIа коартолаш, кхашка из дIаювш боахкачарна хан-ханнахьа из дIатIакхухьилга вIаштIехьдаьккхар. ХIанз шийна хьалхашка латтача декхарех дика лоархIаеш я хьатта коллектив.

Кхы а доаладе йиш я партийни организацена юкъерча звеной кадраш хьалкхееча, хьахоржача карагIдийннача дика ча хIамаех лаьца масалаш. Бакъда цох кхочам баь Iе йиш йолчарех дац гIулакх. Цулуьа из дош даим тхоай балха юкъмоттиге лоаттаде гIерт тхо. Кадраш, цар балха гIулакхаш, тайп-тайпарча производственни участкашка болх вIаштIехьбаккхар тахкара чIоагIа пайдане хIама да партийни бюро заседанешка, коммунистий собранешка кулгалхой отчетацка ладувгIар. Цу балха методах дIахо йодача хана кхы в дукхагIа пайда эца дага да тхо.

Бакъда, вай лакхе белгал мадаккхара, нийса хургдац юкъера звеной кадраш хьахаржара, уж балха дIанийсъяра, царна кхетам балара гIулакх тха боахаме дика вIаштIехьдаьккхад, массаза яхар санна уж дешаш оаха гIалат ца дуйлаш дика къестадаьд, аьлча.

Тханцига хIанз а болаш ба кхыметтел юкъера образовани йола кулгалхой, къаьстта хьайбай фермашка. Цигара гIулакхаш тоадара кхы а дукха дезаш я партийни организаци а совхоза дирекци а. Цу хьакъехьа болх вIаштIехьбоаккхача хана оаха ларде лувц КПСС XXV съезда решенеш, «Юрта боахам юкъерча звеной кадраща, механизаторащцеи кхыча массови професещцеи чIоагIбара Ростовски обкомо беча балхах» бола КПСС ЦК сопам.

«Экажевский» совхозе доалахьа 10488 гектар лаьтта да, цох оахам дер — 4379 гектар. Оаха кхею керттера культура коартолаш я. Цул совгIа ялат, гидуарган дIадув, дулхаи шурийнеи хьайбаш леладу. Цу дерригнех боагIаш бола пайда эцара хIара денна коллектив оарцагIъяха езараш кадраш я, эггра хьалха кулгалхой-коммунисташ а болаш. Из тхона кхетамцеи лерттIеи вIаштIехьдаккха ца моге кхоачаш ца деш дусаргда юбилейни шера лаьрхIа оаха тIанйца лакха социалистически декхараш. ХIаьта из ца нийсдалийтара шоай беррига низ, хьинар тIадахийта къахьега декхарийла ба беррига къахьегамхой, къаьстта коммунисташ, кулгалхой. Шоаш пачхаьалкхенга 35000 центнер коартолаш, 27000 центнер ялат, 1850 центнер шура, 1050 центнер дулх, 3000 центнер генараш дохкаргда аьнна денна дош тешаме кхоачашдара хIара балха участкера къахьегам нийса вIаштIехьбаккха, хIаравар балха декхар цIена кхоачашдеш хулга Iалашде, производства торонехи кхоачамехи хьакъале пайда ийбе безаргба.

В. ЯСИНОВСКИЙ,
Назрановски района «Экажевский» совхоза парткома секретарь.

ЛЕНИНГРАД. «Ленпромстройпроект» яха пачхаьалкхеи проектни институт. Архитектор Т. В. Павлова, отдела начальник Г. Л. Бадалян, инженер-конструктор И. А. Слуцкая (сурта тIа аьрдехьара аьттехьа) городе Раахерча (Финлянди) аглюмерационни фабрика кхоалагIча аргIан проекта тIа болх беш ба. ХIанз институте Югославе, Болгаре, Боливе, Турце, Иране, Нигере, кхы дуккхача мехкий заказегIа металлургически предприятеша проекташ кийчъеш я.

М. БЛОХИНА сурт.
ТАСС фотохроника.

Тхога яздy

ДИКА НАКЪАДОЛХ

Бехктокхаме да тха мехкдаьттахой коллективо укх шера тIанйца социалистически декхараш: мехкдаьтта даккхара шера план ханал хьалха, 28 декабре кхоачашъе, Даьхенна планал совгIа 1000 тонн «Iаьржа дошув» дала, кхыдола хьокхамаш лакхде.

Мишта лоархIабу тха мехкдаьттахой пятилетка шоллагIча шера декхарех? Хьалхарча итогаша гойтачох, тIехдика лоархIабу. Хьалхарча биъ бетта мехкдаьтта даккхара план кхоачашъяьй 103 процент, 1131 тонн «Iаьржа дошув» деннад мехка планал совгIа. Шоай социалистически декхараш кхоачашдаьд ерригача сменаша. Царна юкъе хьалха латт В. И. Левшин керте вола смена. Ишттача толамашца накъаболх тхв мехкдаьттахой Октябра юбилейна.

ТIоанашкара мехкдаьтта кIезигденна, из даккхара боарам лохлуш боагIача хьалашка болх беш ба укх тIеххьарча шерашка МагIалбикера мехкдаьттахой. Укхаза боккхача лоархIаме да мехкдаьтта даккхара боарам лакхбара йолча ерригача торонех бизза пайда эцилга. Из кхета а деш мехкдаьтта хIара килограмма тIехьа къовсам лоаттабу тха коллективе. Цунах беркат а доал.

Эггара хьалхарча моттиге латт скважинаша дуккхагIа мехкдаьтта лургдола геологотехнически гIулакхаш чакхдоахилга. Из болх цахаддаш бу тха мехкдаьттахоша. Укх шера скважинашка оаха чакхдаьккхад дикагIа пайда боалаш дола 18 геолого-технически гIулакх. Из бахьан долаш хIара дийнахьеи бийсанеи планагIа 320 тонн йолча 338 тонн мехкдаьтта даккха торо хиннай тха. Дийнахьа 18 тонн дукхагIа. Царех хьавIашагIкхет планал совгIа дола мехкдаьтта.

Скважинаш лаьтта кIалха тоаеча хана турбашкара гIомара пробкаш дIайоах. Уж дIайоахача хана турбашкара мехкдаьтта Iодахе довра хьалха. ХIанз из хьалувцаш моттигаш я скважинашка. Цу гIулакхо ходаьд 52 тонн мехкдаьтта.

Скважинашкара турбаш хьалйоахача хана цар чура мехкдаьтта хица цхьана Iодахе довра. ХIанз из скважинашка юха Iочуухийтаргдолаш гIулакх вIаштIехьдаьккхад оаха 80 скважине. Цо кходаьд 40 тонн мехкдаьтта. Деррига а укх шера ца дойташ оаха кходаьд 446 тонн мехкдаьтта.

Коллектива толамех доккха дакъа доал тха рационализаторий а. Укх шера цар еннай йиъ рационализаторски предложени. Царех балха юкъейихьай шиъ. 1313 сом хилар царех баьина пайда. Тха коллективе дикагIбола рационализатораш лоархIаш ба оператор Х. Х. Нанаев, смена начальник В. И. Левшин.

Дукха болх бу мехкдаьттахоша керда техникеи технологии балха юкъейоалаеш а. Эггара пайданегIа болх бергболаш оттаяьй кхо скважина. Мехкдаьтта лела турбаш чура мукхъюаргйоацаш ингибитор яха реагент чуухийт. Чакхдовх тайптайпара кхыдола гIулакхаш.

Сменашта, къаьст-къаьстача мехкдаьттахошта юкъе шерра баьржаб «ХIара балха денна — дикала Знак» яха болам. Цун итогаш ю хIара дийнахьа, кIирагIа, бетта. Белгалбоах дикагIа хьокхамаш доахараш. НГДУ ерригача цехашта юкъе шоллагIча моттиге я тха РИТС-а коллектив.

Цу дерригне торо лу мехкдаьттахошта Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дузача цIейна сийленца накъабахара, пятилетка шоллагIа шу толамца чакхдаккхара тIанйца социалистически декхараш дизза кхоачашде.

Социалистически яхье хьалха латташ хьабоагIа РИТС-ера толашагIа бола операторащ Х.Х. Нанаев, Е. А. Саркисянц, Б. А. Булгучев, Л. И. Анисина, М. М. Кушнаренко, кхыбараш.

Шеко яц тха коллективо юбилейни шера декхараш дизза кхоачашдергхиларах, ерригача торонех пайда а эцаш къахьегаргхиларах.

Я. БЕЛХАРОЕВ,
«Малгобекнефть» НГДУ шоллагIча РИТС-а начальник.

НийсагIа малагIа да?

Грознера Аргуне водача наькъа йисте, № 3 йолча автозаправочни станцена юхе трафареткаш да хьалтеха. Кхоъ да уж вIашъюххе массехк метр мара юкъ йоацаш, цар тIа даьча йоазоша йоах: «Нувхаш йоассае мегаргьяц. 150 сом гIод тохаргда». ШоллагIчун тIа — «Нувхаш йоассае мегаргьяц. 50 сом гIод тохаргда». ХIаьта кхоалагIчун тIа, из де мегардоацар даьчоа 200 сом гIод тохаргда аьнна оттадаьд.

Царех нийсагIа дар малагIа да? Кхетадеш дац нувхаш цига йоассаьчо токхаргдолча штрафа боарам бокъонца малагIа хургба.

Цига нувхаш йоассае бокъо ца ялар нийса да, хIана аьлча никъ шербеш боахк укхаза болхлой. Цхьабакъда трафареткаш тIа даь йоазонаш (уж мел дукха дале а) хоадам болаши чулоацам цаI болаши хила деза.

Р. АДУЕВ.

ХХАНАЛ ХЬАЛХА БУВЛ

Газ чакхйоахача Вознесенски завода болхлоша шерра социалистически яхь йоаржаяьй иттлагIча пятилетка массадолча доакъой заданеш тIеххкоачаяра.

Укх карарча юбилейни ш... болхлоша, специалисташа, г... лакхерча наха шоай ерригга уйла тIаерзаяьй балха овсарле совъяккхара торонаш гучаяхара. Мехка кхыча хьалхле лелаеча коллективаша санна цар а шоай хьинар айдаьд Сийлахьбоккхача Октябра 60 шу дизара цIейна дикача толамашца накъабахара. Цун сийна завода коллективо шийна хьалхашка кхы а доккхагIа декхараш оттадаьд: планал совгIа 300 эзар сома маьха продукци яла, 12 эзар тонн стабильни доаца газови бензин даккха, 16 миллион бензинах къаьста газ гулъе. Иштта лаьрхIад къахьегама овсарле сов а йоаккхаш, дукха электроэнерги кхое.

Денна дош гIулакхаца кхоачашду завода болхлоша. 1977 шера хьалхарча квартала а биъ бетта а заданеш кхоачашъяьй. Задани кхоачашъяьчул тIехьагIа даьккхад 6676 тонн газови бензин, 13799 эзар кубометр бензинах къаьста газ еннай. Планал совгIа ехка продукци 101 эзар сома маьха я, хIаьта къахьегама овсарле 103,4 процентага кхаьчай. ТIеххкоачашъяьй заводо встречни план, социалистически декхараш чакхдаьхад.

Ударни хьисапе болх беш я компрессорни станце, комбинированни установка, кхыйола коллективаш Уж толамаш даха болхлой вIаштIехьдоал технологически режим нийса лелаярца, дисциплина телха ца ярца, техника кхерамзлеи бокъонашта йоакхо ярца, болхлошта юкъе яхь лелаярца.

Завода коллективе эггара дикагIа къахьегарца белгалбаьннаб компрессорни станце воккхагIа вола машинист В. П. Пузенко, технологически установка воккхагIа вола оператор С. Д. Бамбатов, ТСУ оператор В. С. Пименова, компрессорни станце машинист В. М. Киселев, кхыбараш.

Цхьаккхе а болхло вац балха юстара латташ. Бакъда, царна халахет мехкдаьтта а газ а йоацаш цкъаза ха йоагIаш хилар, цунца дийза производство дегIайоалае новкъарле елга. Уж кхоачамбоацараш юкъера дIадоале завода толамаш кхы а лакхлургхилар шеко йолаш дац.

Р. СЕМЕНИХИНА,
МагIалбика района Вознесенски газ чакхйоахача завода планови отдела начальник.

БОАХАМ ЦАХАДДАШ ДЕГIАИХА ИТТ ШУ

Шин социальни система экономически яхье Советски Союз ВIашагIкхийттача Штатай кIоажош тIа когаш бетташ я, белгалдоах малхбузехьарча объективни обозревателаша. ХIанзчул 10—15 шу хьалха СССР промышленни производство США производствачунца нийсйича аханел кIеззига созгIа мара яцар, хIаьта хIанз из хьокхам 80 процентага кхаьчаб.

Укхаза гIулакх производства дукхалца лархIа дезац. Советски Союзо тешшаме котало йоаккх экономически дегIаяра керттерча даькъе, США а кхыдола капиталистически мехкаш а тIехьа дут мехкдаьтта, кIора, аьшка, марганцеви, хрома рудаш доахача, болат, чон, аьшк, цемент арахецача, тепловозаш, электровозаш, тракторащ хьаеча, минеральни удобренеш кийчъеча, зипа-кIадаш, кога гIирс хьабеча, шекар, хьайбай даьтта, кхыйола продукци йоаккхача. Деррига а дIалаьрхIача тахан вай мохк Америка ВIашагIкхийттача Штател хьалха латт 50 тайпара керттера продукци арахецача. Ди тIехьагIа совъювлаш я из список.

Вай ханара советски планови экономика дегIаяр белгала да промышленни производства темпаш лакхъяларца, уж чIоагIъяларца. Масала, 1971—1975 шерашка промышленни продукци арахецилга вай мехка дегIадера 7,4 процент, хIаьта США-ан «Юкъарча рынка» мехкашкеи — 1,2 процент.

Советски Союзе дунен тIа мел долча мехкашкарчул дукхагIа хьалъю гIишлош. Аьлча тоъаш да укх тIеххьарча итт шера, хьалхарча ах бIаьшерага диллача, СССР экономически потенциал шозза дукхагIа хилар. Болх бе йолаеннай йиъ эзар гаргга промышленни йоккха предприяти. Вай замаи Iилман техника ларда тIа эргаяьха тоаяьй хаьлха денз болх беш йола эзараш заводаш, фабрикаш. Шерача фронтаца дIахьош да мехка йоккха территори караерзаяр Iалаьмате йоккхача комплексни программагIа кхоачашделга. Царна юкъе да Россе Нечерноземье, Малхбузен СибрегIе дегIайоалаяра, Байкало-Амурски магистрала гонахьара Малхбоалеи СибрегIе промышленни даькъе караерзаяра программа кхоачашъелга.

Укх тIеххьарча итт шера вай промышленни производства боарам шозза дукхагIа дегIабенаб. Кхычарел сихагIа дегIадаьхкар, эггара хьалха технически прогрессаца дувзаденна дола доакъош: химически, мехкдаьттахимически промышленность, машинаш хьаяра, металлах хIамашъяра еррига комплекс, энергетика. Бахача наха эша хIамаш арахецилга шозза алсамдаьннад, хIаьта наха къерда товараш, масала, культурно-бытови хIамаш кхозза совгIа дукхагIа арахец, легковой автомашинаш — ялхазза дукхагIа.

Юрта боахам дукхагIча даькъе хаоттама а лаьттан — климатически а хьалашка хьежжа мара дегIа ба йиш йолаш ца хиларах, промышленность санна сиха дегIабагIац. Юртбоахама производство дикагIча оагIорахьа шербара дукха ха, къахьегам, дIадохийта рузкъа эшаш хIама да. Итт шу совгIа хьалха КПСС Центральни Комитето тIанйцар социалистически юрта боахама экономически а материально - технически а база тIа дегIабоалабара йола керда аграрни программа.

Укх тIеххьарча шин пятилетке юрта боахам айбара дIадахийтар 213 миллиард сом. Лоацача хана яь Iалаьмате йоккха вложени я из, нагахьа санна Советски Iаьдала дерригача шерашка цу гIулакха дIадахийтар 320 миллиард сом мара ца хилара уйла йича хIаьта а. ТIеххьарча итт шера колхозашкеи совхозашкеи хьожаяьй кхаь миллионал совгIа трактор, 900 эзар ялат чуэца комбайн, 1 миллион 800 эзар мухь дIа-юха кхухьеи специализированнии автомобиль, дуккха а миллиардаш сом мах бола кхыйола юртбоахама техника. Шозза алсамъяьчнай юрта боахаме пайда эца электроэнерги. Цу юкъа минеральни удобренех пайда эцилга 2,8-зза дегIаденад.

Цу дерригнеша торо хулийт юрта боахам советски экономика дегIадена дакъа хинна дIаоттабара. Массехк шера Iалама хьалаш во долаш ха лаьттаяле а, тIеххьарча шин пятилеткагIа 1,4-зза алсамбаьннаб ялата хьувкъам. БIарчча дIалаьрхIача хIара сага сих йоаккха юртбоахама продукци диъзагIа дакъа дукхагIа хиннай, мехка баха нах 23 миллион сага дукхагIа хинна боллашехьа.

Советски экономика динамично дегIаяро торо хилийт укх тIеххьарча итт шера мехка историчукхь эггара шерагIа йола социальни программа юкъейоалае. Цу программага хьежжа хан-ханнахьа тIадеттаденнад болхлой, гIулакхерча наьха алапеш, колхозникашта цар къахьегамах лур, белгалдаккхал совдаьннад советски дезала тIадоагIа рузкъа. Нах бебаш хилар дIалаьрхIача хIара сага тIабоагIа пайда 10 шу хьалха хиннача шозза дукхагIа ба, пачхаьалкхеи розничии махи тарифи ше хиннар а йолаш, налогаш тIа а ца кхеташ.

Уж гIулакхаш чакхдахар бахьан долаш болхлой а гIулакхерча наьха а дезала тIабоагIа пайда дикка лакхбеннаб. 1965 шераца нийсдича 1975 шера 100 сомал тIех алапи эца нах 8,5-зза дукхагIа хиннаб. Цу цифро, социологаша бакъдолаш белгал ма-даккхар, хьахьокх итташ миллионаш болча советски наьха хьал — торо тоаялар, цар кхетам лакхбалар.

Советски социальни программо шийна чуэзад вай ханара эггара ирагIа дола социальни дош — наха чубаха цIенош хилийтар. Малхбузен кепайоазоно ма-аллара, СССР дуккхача хана «наха чу баха цIенош хьалдеча чемпион» йолаш хьайоагIа. Итт шера мехка хьалъяьй 22,5 миллион квартира, дукха де хьаллаь наьха доалахьара цIенош, уж бахьан долаш шоай вахара хьал — торо тоайир 111 миллион советски гражданина.

Иштта доккхий да советски общество дегIаяра экономически, социальни дешаш чакхдахара даь кхыдола гIулакхаш а. Бакъда, керттера дар фуд аьлча из да чакхдаьннача итт шера дIахо а экономически социальни прогресс дегIайоалаяра низ бола стартови база вIашагIйоллар. ИттлагIа пятилетка, КПСС йIаьххача хана оттаяьча экономически стратегеца нийсйича, вай мехка халкъа боахам дегIабара историчукхь цIаккха ца хиннача бесса низ совбаьнна ха хинна дIаэттай. 1980 шера — пятилетка тIеххьарча шера СССР халкъа доход, советски экономика дегIаяра боарам хьагойта хьокхам, диазза гаргга алсамбаргба 1960 шера хинначул.

Глеб СПИРИДОНОВ,
АПН обозреватель.

Азербайджан: къаьнара памятникаш лораду

Укх шера цхьоалагIча марте истореи культуреи памятникаш лорадара дола закон чIоагIденна дIаэттад.

Азербайджане из закон мишта кхоачашду дувц АПН корреспондента дехарах республика культура министра Багиров Закира.

Азербайджане йоккха йоацача территоре тIа тайп-тайпарча замай, цивилизацей дуккха памятникаш дисад. Тахан пачхаьалкхено лораеш тха республике археологеи архитектуреи 960 объект я. Царех 36 ерригсоюзни дунени лоархIам болаш я, цу юкъе я Момина-Хатуна мавзолейи Кусейира виIий Юсуфа мавзолейи (XIII бIаьшере), Нахичеване, Карабаглар яхача юрта йола мавзолей (XIII бIаьшере), республика столице — Баку ширваншахий дворецa комплекс (XV бIаьшере), Шеки яхача городера шекински ханий дворец, кхыдараш.

ХIанз а лохаш я Азербайджане исторически архитектурни къаьнара хIамаш. ТIехьарча шерашка республика культура министерство Iилмай Академеца цхьана ши бIаь эзар совгIа памятник хьакъоастадир. Царех дукхагIдараш юхаметтаувттадеш, дика тоаде деза. Цу гIулакха дукха ахча хьакъоастадаьд. Тханцига уж балхаш дара дика Iилман база хьаяьй, лаьрхIа цу гIулакха мастерскеш хьайийллай, цига болх бу йоккха говзал йолча реставратораша.

Памятникаш лорадарaи тоадараи болх ха ме йоал чоалханегIа хул. Цу балхо дуккхача организацей — музейй а министерствай а, къахьегамхой депутатий Советийи туристически службайи, Iилман центрийи дешара заведенейи — хьашташ кхоачашду.

Цу хьакъехьа сона дагадехар «Игери шехер» яха «къаьна город» оалаш йола бакински крепость юхаметтаоттаяра истори. Дуккхача хана дена архитектораща, гIишлошъераша, города кулгалхоша, тха министерствос, Iилмахоша цунах е туристически центр е маьхера памятникаш дита а дита, массаяр мо городской квартал историкаштеи археологаштеи дешара аудитори е заповедни зона — фу хилча бакъахьа я па ховш къувсаш латтар. ХIаьта хIанз, истореи культуреи памятникаш лорадара керда закон арадаьнначул тIехьагIа, из проблема къоастае езаш хилязар. Къаьнарча города кхоане — заповедни зона. ХIана аьлча, кердача законо яхачох, хьалхарча ханара памятникаш Iилмахойи туристийи хьашташ кхоачашдаь ца Iеш, халкъа образовани, культура дегIайоалаеш, кагирхошта кхетам луш а хила деза, хIара сага вахаре книжка, кинофильм, телевизионни передача санна эшаш кердадар гучадоаккхаши хила деза уж.

Валерий ГРИГОРЬЕВ,
АПН корреспондент.

Юридически консультаци

Советски закона нийсхо

КПСС XXV съезда решенеш кхоачаш а еш, СССР Лакхехьарча Совета Президиумои РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумои сопам баьб лелаш долча Законодательствана юкъе цхьадола хувцамаш дара хьакъехьа.

Уж хувцамаш де дезаш гIулакх эттад вай общества вахара хIанзарча хьалаша общественни хьинари къахьегамхоша шоай бокъочаш кхетаелгеи боарам боацаш лакха айденна хиларца, къахьегамя дисциплина чIоагIъяреи бокъонаш телхараш кхетабареи даькъе къахьегама коллективай лоархIам лакхбенна хиларца дувзаденна. Из гIулакх теркал а деш Лакхехьарча Совета Президиумо кхерам кIезигагIа болаши общественна къоаста ца беш тоабе йиш йолаши дола зуламаш даьча наха уголовни бехк бара чакхдоаха гIулакхаш кIезиг-дукха дайде йиш йолаш лаьрхIад.

РСФСР уголовни кодексана юкъедихьад боккха общественни кхерам боацаш долча зуламий хьакъехьарча дешашта следователa, прокурорa, суда кхы тIа а бокъонаш луш дола хIамаш: царна бокъо еннай цу тайпара зулам даьча сага чувелла воаллаш яккха цхьан шерал тIех ха ца тоха, бехке бараш уголовни бехктокхамах мукъабаха.

Халкъа судахочунга йиш я итт ди далалехьа дош дийца а даьккха административни бехк кIезигагIа бергболаш дола гIулакх де — 50 сомага кхаччалца гIод тоха, цхьан беттагара шин беттага кхаччалца, ткъаь процентага кхаччалца алапи сеца а дергдолаш, товвара болх байташ ха тоха, е чувелла пхийтта дин пхьийтта бийсен даккхийта.

Законо иштта оттадаьд общественни Iоткъама гIулакхех шерра пайда эцилга а — новкъостий суде дош дувцар е бехке вар тоавайта къахьегамхой коллективага дIавалар.

Кердача законодательни акташа пайда шерагIа эца бокъо лу бехке веш вола саг общественна дIакъоаста ца а веш, тIахьожам а оттабаь. гIишлонашка болх бе хьожаварца чувалла условни ха тохар санна йолча бокъонаш толхаьраш тоабара формах. Суд ьярий бокъо я къахьегамхой коллективашка балха професси Iомае а тоабалара наькъа тIа бовла а.

Харцахьа хIама даь кхенза бола берашка кагий нах общественна къоаста ца а беш приговора ха тIехьаякхара наькъаца тоабе торо хилар а оттадаьд законо.

Духхьашха кхаь шерага кхаччалца суд еш волча берашха сага ше бехк беча хана судага йиш я приговор кхоачашдара ха тIехьаякккха. Ха тIехьаякккхарах дола дош ше къоастадеча хана суд хьож саго даь зулам общества мел кхераме да а бехке вар мишта саг ва а. Нагахьа санна приговор кхоачашдара ха тIехьаьккха саг къахьега ца ловш, дешара юстара вувлаш хуле, цуках тIаккха тIехьаьккха ха юха оттаяра дола бахьан хул.

Лакхе вай йийцача кердача законий положенешкара хьагучох, Советски пачхаьалкхено вай мехкара зуламаш дIадахара декхар ше кхоачашдеча хана уголовни бехк дукхагIа бара никъ ца а лоацаш, сагах къахетам бара никъ лоац, къизалца ца а тоавеш хьехамца саг тоавар лоархIаме да яьхача Ленина дешаш кхоачаш а деш.

Долла хIама могийташ яц социалистически гуманизм. ТIанйпача законаш тIа белгалдоакх, харцахьа ваьнна саг хьехам баларцеи общественни Iоткъам барцеи саг меттавоалаве а гIерташ, цхьаккха дича а зуламаш ца дуташ болча нахаи рецидивисташтеи лирагIча тайпара таIазар делга.

Закона тIа къаьстта белгалдоакх, чIоагIа харцахьа лелярах, кхалсаг хьувзаярах, саг верах, дуккхача маьха пачхаьалкхени общественнии хIамаш лечкъаярах, кхыдола доккхий зуламаш дарах бехке болча наха, хьалхагIа а санна, лирагIа таIазар де доагIш хилар. Цу тайпара никъ лелабу техха яккхарах, условно-ханал хьалха мукъавакккхарах, яь суд тIера дIаякккхарах дола дош къоастадеча хана а.

Кердача Законо хIанзчул тIехьагIа денз дIа оттаду ховшше а зулам даьи лора ца баларах зулам даьи бехке бола нах а (масала: наькъа лелара кхерамзлени транспорта эксплуатаци яреи правилаш, кхерамзлеи техника правилаш телхаяр) суд яьчул тIехьагIа къаьст-къаьста чубехка боахкабелга.

Кердача законоположенеша кхы тIа а гIойленаш еннай техача ханал хьалхагIа хьаьналча къахьегама вахара наькъа тIа бовлара.

Судамаш яьча дуккхагIа бараштa условно-ханал хьалха мукъабовлара торонаш дукхагIа лу, дуккагIа хул лийца боахкачара условно мукъа а бувлийташ хьаьналча къахьегаме ухийташ бола нах. Цхьабакъда закона тIа аьннад, лийца боахка нах условно-ханал хьалха мукъ бувлийтилгеи гIишлошка балха а бохийташ условно мукъабувлийтилгеи даьча зулама доккхалга хьежжа техача ханах белггалара ха яьккха баьнначул тIехьагIа мара ца делга. Къаьстта кхераме зуламаш даьча наха уж лакхе белгалъяь гIойленаш яла йиш яц.

ТIанйцача законаша, вешта вай советски гIулакхий маIано ше а къахьегама коллективашлара, халкъа дружинашкара, новкъостий судашкара, милице опорни пункташкара, къахьегамхой кхыча организацешкара дIадех граждaний бокъонаш телха ца яйтара болх чIоагIбелга, цу организацей бехктокхам лакхбелга.

Цу Законаша иштта боахамий кулгалхой а профсоюзни, комсомольски, кхыйола общественни организацеш а декхарийла ю условно-бехке беш суд яьи условно-ханал хьалха мукъабовлийтаи нах кхетабара къаьстта йоакхо е. Хьинареча къахьегама вахара, дешара, общества пайданеча кхыча гIулакхашта уж юкъеувза.

Новкъостий судех йола керда положени чIоагIъяьй. Цо дикка шерагIа компетенцеши бокъонаши еннай царна. Цу тайпара вай мехка бокъонаш телхаяйтара беча балхо дIадех цун ерригача формехи методехи комплексно пайда эцилга. Керда тIанйца законаш вай республикерча бокъонаш ца лораеча органий болхлоша, къахьегамхой депутатий моттигерча Советаша, боахамий кулгалхоша, кхыча общественни организацеша дизза кхоачашдаро, кулгалдеча болхлоша уж законаш кIоаргга кхетадаро новкъостал деграа бахача наха юкъе зуламаш ца хилийтара беча балхах пайда боккхагIа балара.

В. ПОСТНИКОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР заслуженни юрист.

ЦУН ВАХАРА ОАГIОНАШ

Дукха ха йоаццаш дар из. Тха гаргарча сага коа хьоалчагIа деш моттиг яр. БIаьстан малхах хьулабенна, зиза техача гаьн кIала Iохайша къамаьл деш шин-кхо воккха саг вагIар.

Шоай къоналах, цхьана лийнача, революце моастагIашта — деникинцашта духьала латташ майра байнача новкъостех, дийна бисарех дар цар къамаьл.

Бандитизмаца, классови моастагIчунца болхлой-ахархой милице мугIарашка болаш денале къовсам лоаттабаьраш бувцаш Наурбиев Боте Зоврбика цIи йовккхаш хезар сона. Шийх лаьца хIама дувца тIера воаца, из беркате воккха саг а, цун цIа а дика довзаш вале а цIаккха хаззанза вар со цунах цар дувцаш хиннар. Цудухьа кхы а чIоагIагIа хьашт долаш, безам тIабаха ладувгI аз боккхача наьха къамаьлага. Из царна везаш а вовзаш а хиларах щеко яцар, дагаухар цу бирсача ,халача шерашка къона Советий Iаьдал лорадара гIулакха беррига низ, эше вахар а дIадала кийча волаш хиннача Зоврбика вахарцара цхьацадола хIамаш.

— Сона бокъонца вовзаш а хиннавац из саг. — уйла йора аз ладувгIаш латташе а.

ПхьегIа тIа хезача къамаьлах кхоачам ца а беш Зоврбикарцига ваха лаьрхIар аз. Цхьабакъда сона хийттар гаьна дар — цIагIа вацар 80 шу даьнна воккха саг.

— Могий цунна цIагIа вагIа? — къамаьл ду цIен-канас Сакината, — цамогаш хинна из виса ди да-кх балха ца водаш цо цIагIа доаккхар. Бакълув йоккха саг. Къахьегаш, наха юкъе волаш, шийдега.Iимерзал камаьрша царна дIалуш йоаккх шийха Зоврбика.

Сона хьалхашка укх хано тиндаь IажагIденна каьхаташ — Наурбиев Зоврбика 20 шерашкарча деналерча биографе документаш. Лоаца а цIаьрмата а да цу ханара мугIараш, цхьабакъда мел доккха цун денал, мел дукха цо дIабенна низ а хьинар а чулоац цар!

ГIалгIай Автономни областа Болхлой-Ахархой милице Управлене начальника заместитела нов. Чмилев, воккхагIа волча политинспектора З. Яндиевен еннача характеристика тIа аьннад:

«Наурбиев Боте Зоврбик РК милице мугIарашка венав 1921 шера. 1925 шера воккхагIа вола милиционер ваьв цунах, хIаьта 1928 шера денз 1932 шерага кхаччалца областной Ведомственни милице взвода командир хиннав...

...МоллагIча гIулакха тIа ше вар аьнна майрали денали гойтарах, дизза шийдекхар кхоачашдарах РК милице 10 шу дизарца дувзаденна облисполкомо мах бола совгIат деннад, 12 шу дизар дездеш — грамота еннай, хIаьта 14 шу дизар дездеш — совгIата бетта доагIа алапин Грамотей еннай.

Милице органашка волаш ше тешаме новкъост, дика болхло хилар хьахьекхад З. Б. Наурбиева. Милице балхо шийниз бохабаь боллаше а дIахо а хьинаре къахьегаш хьавоагIа из...».

Советски паччахьалкхен исторе 20-гIа шераш мел хала хиннад дувца хьашт дац, дукххабарашта ховш да из. Милице болхлоша чIоагIа къовсам лоаттабаьб вай мохк контрреволюционни низех IоцIенбеш, революционни законность чакхдоаккхаш. Цун мугIарашка хиннача Наурбиев Зоврбика цу хьакъехьа тоъал хIама карагIдаьнна хиларах тешаллу укх документо — ГIалгIайчен милице 5 шу дузача шера цунна еннача Грамотас. Цу тIа йоах:

ГIалгIайчен автономни областа къахьегамхойи, ахархойи, цIеча бIухойи депутатий Советий исполнительни Комитета Административни отдело Грамота лу Ведомственни милице воккхагIа волча милиционера Наурбиев Зоврбика административни балхен зуламашца лоаттабеча къовсамен цунна карагIдаьннараш белгалдеш. Революционни законность чакхдоаккхари Октябра завоеванеш чIоагIъери санна дола хьай милиционера деккараш хIанз санна Iа дIахо а сийленца кхоачашдергхиларах бизза тешам бенна да тхо...»

Административни отдела начальник МАРТАЗАНОВ.
Комисси: МАЦУЕВ, ВОЛКОВ, ДОБРЫНИН.

Иштта дийнахь а бийсан а сатем боацаш шийтта шера зуламхошца, вай халкъа боахама тайп-тайпара зуламаш деш хиннача Советий Iаьдала классови моастагIчунца тIагIертта къовсам лоаттабу Боте Зоврбика.

МоллагIа шийна хьалхашка оттадаь декхар тешаме кхоачашдеш хьавоагIа из. Сий ду цун цхьана балха болча новкъосташа, кхераш оагIув оз зуламхоша. Цудухьа визза волча къонахчо, хьинар долча бIухочо шийвахар партеца хоттаду — 1930 шера коммунист хул цох. Цун тешам боаца беш хьа а воагIа теханалцца.

Цхьабакъда цун могашала ца Iаткъаш йисац милице балха волча шерашка лайна хало. Тlехь-тIехьагIа талхаш хьайоагIа из. Юххера а 1932 шера 1 октябре ГIалгIайчен Автономни областа РК милице Управлене цамогаш хиларах милице балха тIара мукъавоалийт Ведзвода командир Наурбиев Боте Зоврбик.

Лазарах кIезиг-дукха метта веча кхы Iе ца а мега ВКП(б) Ингобкомагара дех цо ше балха тIа хьожавар.

Иштта торговле болхло хул Наурбиев Зоврбиках. Цу хана денз, милице балха хиннача шерашка санна, тешамен ше кхо ца веши 45 шера къахьегаш хьавоагIа из торговле. Из ерrига ха кхаьннахьа болх баь мара а яц. 1960 шера денз Грознерча горплодовощторга № 9 йолча тика баьцадаарий павильоне болх беш хьавоагIа Зоврбик. Торговле болх баьча шерашка дукхазза грамоташ, кхыдола совгIаташ телаш белгалваьхав къахьегама ветеран.

— Ха яха воккха саг ше вале а, — аьлар цунца болх беш йолча профорга Мациева Сацитас, — къоначарна ка ца луш, болх цIена а дика а лелабарца тхона масал телаш къахьег Наурбиев Зоврбика хIанз а.

Иштта дика тешал деш дош аьлар цунах № 9 йолча тика заведующе Шишханова а, горплодовощторга кулгалхоша а. ДIахо йода ха а хIанз санна наха везаш, могаш волаш йоаккхийла цо, аьнна ловцаш даьхар цар шоай къаьнагIа волча болхлочоа.

С. ШАДИЕВ.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

АргIанара заседани хилар Нохч - ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиуме. Цига дийцар «Къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка хоржамаш дара Шалински районе еча кийчонах», «Къахьегамхой депутатий моттигерча Советашка хоржамаш дара кийчо еча ханен, уж деча ханен бувзама, транспорта средствай, торговлен коммунально-бытовой гIулакх дарен предприятей болх тоабара де дезарех», «Новкъостий судий балха кулгалдара Заводской, Грозненски райисполкомаша беча балхах» дола дешаш. Цу дешаех доагIаш дола соцамаш тIаийцар.

Республика Лакхехьарча Совета Президиумо СССР Лакхехьарча Совета Президиума цIерагIа къахьегама группана «Къахьегама ветеран» яха медаль елар, хIаьта дукха бераш даьча ноаноша орденаши медалаши ялара хьакъехьа соцам а бир.

СВЕКЛАШ ЛЕЛАЕРИЙ ДЕКХАРАШ

Республика юртбоахама производстве лоархIаме моттиг дIалоац шекара свеклаша. 1977 шера вай декхарийла да 200 эзар тонн шекара свеклаш паччахьалкхенга йохка. Из декхар толаме кхоачашдара хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача чуэца еза 220 центнерал кIезигагIа йоацаш шекара свеклаш.

КПСС Центральни Комитета соцамагIа Краснодаре хиннача зональни совещане чIоагIа критика йир вай республикана паччахьалкхенга шекара свеклаш йохкара пхе шера план кхоачаш ца ярахи шекар доаккхача заводо лерттIа болх ца барахи. Цига иштта белгалдаьккхар хIара гектара тIара вайцига чубахьа хьувкъам лоха хилари из культура кхеярга дIалодар дукха хилари.

Укх тIоххьарча шерашка мерзача овлай хьувкъам лохбаьб Шалински, Гудермесски, Малгобекски районий боахамашка. Масала, соахка хIара гектара тIара 194 центнер мара шекара свеклаш чуэцанзар Шалински районе, Гудермесски — 180, Малгобекски районе — 93 центнер мара.

Вай республике 32 боахам ба шекара свеклаш кхееш. Царех 16 колхозон совхозон хIара гектара тIара 200 центнерал кIезигагIа боацаш хьувкъам чуийцар соахка. ХIаьта цхьадолча боахамаша чубена хьувкъам геттара лоха бар.

Шекара свеклаш дукхагIа чуя йиш я хIара боахаме. Цу гIулакха дIахо йодача хана данза дарддоацар да лаьттан культура лакхъяр, шекара свеклашта ха ца туллийташ Iунал дар, кхацкара балхаш деча механизаци дукхагIа юкъейоалаяр, минеральни удобренеех ма-хулла дикагIа пайда эцар.

Республика хьалхалаттача свеклаш лелаерий опыто хьахьокх, мерзача овлай хьувкъам лакхбе йиш йолга. Хий ца дуллача лаьттан хIара гектара тIара 300 центнер, хIаьта хий дуллачара 400 центнер мерза овлаш чуда торонаш я вайцига.

ХIара шера доккхий толамаш доахаш хьайоагIа Шалински района «Джалка» совхозера Социалистически Къахьегама Турпала Муслиева Тамарас кулгалду бригада. Соахка цун коллективо кхейир 150 гектара тIа шекара свеклаш. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара чуийцар 367 центнер. ХIаьта укх шера, Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дузача юбилейни шера, Муслиева Тамаре кулгалдеча бригада коллективо дош деннад хIара гектара тIара 400 центнерал кIезигагIа йоацаш шекара свеклаш гулъе.

Хоастае хьакъ долаш я Гудермесски района «Терек» совхозера Цацхаджиева Хаване звено. Ше лелаеча 27 гектарах хIаране тIара соахка цо чудера 549 центнер мерза овлаш.

Дика дешаш ала лов Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхозерча Аушев Iаддал-МутIалиба кулгалдеча звенох. 80 гектарах хIаране тIара соахка цо чубена хьувкъам 348 центнер хилар. 100-нех хIара гектара тIара 394 центнер шекара свеклаш гулйир Грозненски района «Ермоловский» совхозерча Макалов Асамбе кулгалдеча звенос. Ше Iунал деча лаьттан хIара гектара тIара 360 центнер мерза овлаш гулдир «Самашкинский» совхозерча Амачиева Цуке звенос. ХIаьта «Горец» совхозерча Абуева Зулпас кулгалдеча звенос 35 гектарах хIаране тIара чубена хьувкъам 570 центнер хилар.

Республика хьалхалаттача звеноша, бригадаша чубахьача хьувкъамо тешал ду шекара свеклаш дукхагIа чуя торонаш вай хилара.

Цхьабакъда, из культура дукхагIа кхееча районашка йоагIаш йола терко яц шекара свеклай хьувкъам лакхбара. Масала, Шалински районо 87 процент мара кхоачашъяйнзар соахка паччахьалкхенга шекара свеклаш йохкара план, хIаьта Гудермесски районо — 94 процент.

Соахка паччахьалкхенна дIала луш 382 тонн шекара свеклаш тIайисар Гудермесски района «Дружба» совхоза, цу районерча «Белореченский» совхоза 1730 тонн, Малгобекски района «Советский» яхача комсий совхоза — 452 тонн, «Назрановский» совхоза — 1167 тонн, Шалински района «Джалка» совхоза — 2252 тонн, цу районерча «Автуринский» совхоза — 5571 тонн. Иштта кхы а дукха боахамаш да вай республике соахка паччахьалкхен декхар тIадиса. Вешта аьлча, соахка республико паччахьалкхенна дIа ла цуш йисай 18 эзар тонн совгIа шекара свеклаш.

Паччахьалкхенга шекара свеклаш йохкара планаш дукхача колхозаша а совхозаша а кхоачаш ца елга да, цу боахамий кулгалхошеи специалисташеи цу культура хьувкъам лакхбара кIезига йоакхо еш хилар, из кхеяра агротехника телхаеш хилар, цхьан гектара тIа боаррамагIа шекара свеклаш ца хилар, минеральни удобренеех бизза пайда ца эцилга, иштта кх. дI.

Цу хьакъехьа цхьа масал доаладергда вай. Соахка Шалински района боахамашка цхьан гектара тIа 15,3 центнер мара минеральни удобренеш товсанзар, республике юкъера лаьрхIача цхьан гектара тIа тессар 17,6 центнер яр. ХIаьта органически удобренеех цхьа тонн а йилланзар цу районе.

Цул совгIа, дукха мах дIабода шекара свеклай цхьа центнер кхеярга. Соахка «Автуринский» совхозе шекара свеклай хIара центнерага дIадахар 3 соми 74 кепиги хилар, планах 2 соми 80 кепиги мара доацача. Из бахьан долаш 20 эзар сом совгIа зе хилар боахама. Планал дукхагIа ахча дIадохийташ шекара свеклаш кхейир соахка «Назрановский» совхозе, Шалински района «Джалка» совхозе, ХХ партсъездех Куйбышевех цIерагIча колхозашка, кхы дукхача боахамашка.

Укх шера 9100 гектара тIа дIайийнай шекара свеклаш. Уж дIайийнай гурахьа зяба аьхача лаьтта, юкъера лаьрхIача хIара гектара тIа тессай 15,3 центнер минеральни 20 тонн моттигереи удобренеш. ДIадийна мерза овлаш дика хьувкъаш да массанахьа. Къаьстта дикача хьал тIа да уж Урус-Мартановски района боахамашка, Шалински района Ленина цIерагIча колхозе, «Джалка» совхозе, кхычахьа.

ХIанз республика свеклаш лелаерашта хьалхашка латт чIоагIа бехктоккаме декхар. Цар агротехника бокъонаш йоагтIача тайпара кхоачаш а еш хьалкхее еза из культура. ХIанз уж нийлхйоахаш, царна оасар деш къахьегаш ба свеклаш лелаераш. Из болх шийхан-ханнахьа чакхбаккха беза. Практико хьахьекхад, нагахьа санна шекара свеклашта оасар делга е уж нийлхъелга 5 ден тIехьадаьлча хIара гектара тIара чубахьа хьувкъам 30 центнер эшалулга.

Дуккхача боахамий кулгалхошеи специалисташеи теркалдаьд соахка шоаш далийта гIалаташ а хинна кхоачамбоацараш а. Шекара свеклай хьувкъам лакхбара цар оарцагIъяьхай йолаш йола ерrига торонаши кхоачамаши. ХIара боахаме хаьдда мероприятеш оттаяьй. Иштта, нагахьа санна соахка республике болх беш 14 механизировании звено мара хинаеце, хIаьта укх шера мерза овлаш кхедеш 46 механизированни звено я. Царна тIачIоагIдаьд 3740 гектар лаьтта, торараш, эша кхыйола техника. Укх шера шоллагIчеи кхоалагIчеи кварталашка вай республикана лаьрхIа хьакхача езаш я керда культиватораш, шекара свеклаш нийлхйоаха машинаш ,кхыйола техника.

ХIанз декхар сенах латт аьлча, из латт шекара свеклаш хьалкхееча наха моральни материальни гIойленаш оттаярах, боккхагIа хьувкъам чубара тIехьа царна юкъе шерра социалистически яхь йоаржаярах. Колхозийи совхозийи кулгалхой партийни профсоюзни организацешца, специалисташца цхьана декхарийла ба цу гIулакха йоагIаш йола йоакхо е. Соахкара кхоачамбоацараш хургдоацача тайпара вIаштIехьбаккха беза свеклаш лелаерий къахьегам. Цо торо хулийтаргья Октябра 60 шу дузача укх юбилейни шера тIайийца декхараш вай республикана толаме кхоачашдайта.

С. АКАЕВ,
республика юрта боахама министерства воккхагIвола агроном.

ЙIаьхха ха а йилла ссудаш телар

Вай партен правительствай баьча соцамга хьежжа республика Госбанка учрежденеша йIаьхха ха а йилла кредиташ тел мохк агарах зе хиннача колхозхошта, совхозий, юрташкарча кхыча хозрасчетни предприятейи организацейи болхлошта чуIе цIеноши коа тIара кхыдола гIирсаши хьалдара — переселенцашта йолча порядкагIеи условегIеи.

Цу условеш тIа оттадаьд Госбанке текущий расчетни счеташ йолча колхозхошта, болхлошта, гIулакхерча наха колхозашка, совхозашка, хозрасчетни предприятешка гIоллдIанийцача 6-ча шера денз доладаь 15 шера чухь юхтоккхаргдолаш хIара дезала 4,5 эзар сома боараме ссудаш телга, цу даькъе цIа хьалдаь а даьнна, актагIа колхозхочунга, болхлочунга, гIулакхерча сагага дIа ма-делланге а 1 эзар сом—колхоза, совхоза е предприяте чотах, 1,2 эзар сом — бюджета чотах, 2,3 эзар сом — ха а йилла колхозхочун, болхлочун е гIулакхерча сага чотах.

Дика цIеноши юхаметтаоттадарaи тоадараи цу порядкагIа 1500 сомага кхаччалца кредиташ тел 12 шерага кхаччалца ха а йилла, цIа юхаметтаоттадаь даьннача шоллагIча шера денз дIатекха доладергдолаш.

Цу тайппара, Госбанка учрежденеша кредиташ юкъарчал доацаш колхозхошта, болхлошта, гIулакхерча наха духхьал шоашка а ца телаш, колхозашта, совхозашта, юрташкарча кхыча предприятешта тел къахьегамхой депутатий моттигерча Советий исполкомаша царна чIоагIъяьча лимитий чотах, мел ахча чIоагIдаьд Госбанка учрежденешка хоам баьчул тIехьагIа.

Ссудаш дIаэцара хиланза даргдоаца каьхаташ кийч а дийя Госбанке дIачулу колхозаша, совхозаша, предприятеша шоаш. Цу тайпара каьхаташ миштa хила деза ховргда Госбанка моттигерча учрежденега хаьттача. ХIаьта а, укх тIеххьарча хана дуккха моттигаш нийслу колхозхоша, совхозийи кхыча предприятейи болхлошеи гIулакхерча нахеи ссудаш дехаш Госбанка республикански контора е цунна карарча кхыча учрежденешка каьхаташ кхухьийташ е шоаш ухаш, хIаьта уж моттигаш бахьан долаш гIулакх доацаш дIалоха каьхаташ яздеи ха йовеи езача кхоачаву.

Цкъаза ссудаш деха Госбанка республикански конторе ух колхозаш, совхозаш е предприятеш, хIаьта из а нийса дац. Ссуда деха деза шоай текущи е расчетни счет йолча Госбанка учреждене, хIаьта лимит хьожадайта — райгорисполкоме. Нагахьа санна лимит доацаш хулий, цо из Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советагара дехаргда.

Городерча предприятешта а дала могаду кредиташ, нагахьа санна цу предприятешта кара а йолаш юрташкарча хозрасчетни йоацача звеношка болх беш болхлойи гIулакхера нахи хуле.

Халкъа образоване, унахцIено лораяра, кхыча бюджетни организацейи учрежденейи болхлошта кредиташ телара порядок кIезиг-дукха кхыча тайпара я. Мохк агарах деха цIеноши хьалдара царна хIара дезала 3500 сомага кхаччалца лу ссуда 35 процент паччахьалкхен бюджета чотах а лоархIаш, вож юхедиса дакъа ше дIанийца ши шу даьнна кхоалагIча шера денз дIатекха дола а даь 10 шера чухь дIа а токхаргдолаш. Юкъарчал доацаш цу болхлошта, хIаранегара обязательстваш а йоахаш, организацешеи учрежденешеи Госбанкага хьачуеннача болхлой спискашка хьежжа мара телац. Цу тIа а, царна тела ссудаш къахьегамхой депутатий моттигерча Советий исполкомаша цу организацештеи учрежденештеи чIоагIдаьча лимител тIех хила йиш яц. Цу тайпарча порядкагIа, 12 шерага кхаччалца ха а йилла, цIеноши юхаметтаоттадаь даьннача шоллагIча шера денз дIатекха доладергдолаш капитальни ремонт яра ссудаш тел бюджетни организацей, учрежденей болхлошта а.

С. ЦОЛОЕВ,
Госбанка контора управляюще заместитель.

Лекторий-атеистий семинар

КПСС Нохч-ГIалгIай обкомерча цхьан шера йолча лекторий-атеистий семинара аргIанара заняти хилар. Цига йийшар кхо лекци: «Зикризми Нохч-ГIалгIайченера цун эволюцин» яхача темах М. М. Мустафинова — философски Iилмай кандидата, Нохч-ГIалгIай АССР исторе, меттеи литератураи Iилма-тохкама института воккхагIволча Iилман болхлочо; «Лекционни пропаганда педагогически лардаш»— Н. Д. Никандрова — профессора, педагогически Iилмай доктора, А. И. Герцена цIерагIча Ленинградски паччахьалкхен педагогически института лакхехьарча школа педагогика кафедра заведующе; «Дынах юхедисараштa нохч-гIалгIай литературеи фольклореи еш йола критика» — Ю. А. Айдаева — филологически Iилмай кандидата, Нохч-ГIалгIай исторе, меттеи литератураи Iилма-тохкама института Iилман секретара.

Семинаре хиннараша тийнача дуккхача хаттараштa жоп а делар лектораша. ХIаьта иштта гулбеннараштa тематически лоацца документальни фильмаш а дIахьекхар.

Доазол дехьара

Мадагаскар шийлоIаме хилара конгресса Парте (АКФМ) прогрессивни газета «Имунгу ваувау» чIоагIа лоархIаш да Мадагаскара Демократически Республике. 20 шу совгIа ха я хоадам боллаш а лерагIа а къахьегамхой хьашташ хьаллоацаш, Мадагаскара къаман кортмукъалеи социальни прогресси бахьан долаш къовсам лоаттабеш из дола.

СУРТА ТIА: къона журналисташ, Советски Союзе дешаш хинна газета болхлой (аьрдехьара аьттехьа) Рокотома Иван, Рацифехера Эмэ, Рацифехера Андрэ.

Н. АКИМОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ПОЛЬСКИ ПРЕДПРИЯТЕША — ОКТЯБРА

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара вай гаргакхоачаду хIара кIира массаза довл, дукхагIа хулаш я халкъа Польшера цу исторически цIей сийна социалистически яхьа юкъеуха заводий, фабрикай, учрежденей коллективаш.

Жевушски воеводства Мелей яхача городерча транспортий оборудоване заводерча 2550 болхлочо, масала, социалистически яхь йоаржаьй шоашта юкъе Советски Союза лаьрхIа арахецача продукце дикал лакхагIа хилийтара.

Предприяте тIанийцад декларaци - декхар. Цу тIа йоах: «Оаха дагара далийтац Советски Союз бахьан долаш тха дай-мехко шозза кортамукъале яккхар. Хьалхара — Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци котъялар бахьан долаш, хIара къам шийлоIамагIа даха йиш хилара ленински принцип кхоачашъярах. ШозлагIа — Советски Эскаро гитлеровски гIаьрахой бохабаьчул тIехьагIа. Тха дай-мохк социально-экономически сиха дегIаахар хила йиш яцар, нагахьа санна Советски Союзо новкъостал ца дореи цунца цхьана къа ца хьегареи. Тха предприяте дегIаахар а иштта айхха дувзаденна да СССР-аца. Советски документаце ларда тIа, советски специалистий новкъосталца арахец оаха дуккха изделеш, пайда эц доттагIий хIанзарча опытах. Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара йолча яхье дакъа лацар — тхоах дала йиш йоаца гIулакх. Оаха цхьаккхе а хIама кходергдац цу цIейна даха дезача тайпара накъадахара».

Октябра 60 шу дизара къахьегама вахте эттаб «Оренбург — СССР Малхбузен довзув» яха газопровод хьалъеча СЭВ мехкий-членашца цхьана польски гIишлоний участка болхлой а. Польски болхлоша дош деннад 7 ноябрь тIакхачалехьа, вешта аьлча ханал 10 бутт хьалха, шоаш хьанийца 600 километр дIоахал дола участок чакхъяккха. Яхье котъяьннача бригадах тулларгъя «Октябра 60 шу дизара цIерагIа йола» яха цIи.

СССР территоре тIа хьалъеш йола кхыйола капитальни объект — Новополоцки мехкдаьтта провод юллача польски гIишлошъераша дош деннад болх ханал 60 ди хьалха чакхбаккха, насосни станци яь яккхар сихде.

Шийх боккха пайда боала маьхера инициатива юкъейоалайир В. И. Ленина цIи лелаеча Польше эггара йоккхагIа йолча Гданьскерча судоверфа кагирхоша. Къонача кемаш дераша доккха дозал дола кемаш дерашта шефство а ийца лаьрхIад мукъа ха болх беш дIа а хьош укх шера советски арматора дIалуш дола кемаш ши кIира ханал хьалха даь даха.

Къахьегама вахте утташ я дукха ха йоаццаш Польша экономически карта тIа яьха предприятеш а. Царех цаI я, масала, Кутно яхача моттигера «Агромет» яхача объединене юртабоахама машинашта, царна юкъе «Бизон» яхача комбайнашта а еш, оатхалаш ю завод.

Карарча шера, предприяте болх дIаболабаьча шоллагIча шера. Октябрьски революце 60 шу дизара сийна завода коллективо хьалхашка оттадаь декхар да планови заданеш тIехкхоачашъе, аьнна. Из атта декхар дац къоначa коллективана. планагIа 38 эзар тонн дозал а долаш 400 тайпара продукци арахеца план хилар дIалаьрхIача.

Малгожата МАЛЕВСКАЯ,
польски журналистка.
(АПН).

Вежарашха дола доттагIал

Хана йоахало техка, сиха дегIадоагIа, дохаргдоаца доттагIал — иштта ала йиш йолаш хIама да вай шин паччахьалкхенаштa, советский болгарский халкъашта юкъера бувзама гIулакхаш. Укх тIеххьарча 30 шера уж шозза чIоагIдаь да доттагIалах, цхьана къахьегарах, дIа-юха новкъостал дарах долча официальни Договорашца. Хьалхарчун кулгаш яздир 1948 шера март бетта. НРБ округаштеи СССР областаштеи, городаштеи предприятештеи, Iилма а техническа а коллективаштеи, эзараш болча нахаи юкъера цхьана къахьегареи опыт дIаюха яларен барто, мехкашта юкъера никъ лоацбеча доттагIлен поездаша, цIераш яьха варгвоацаш дукха долча кхыча гIулакхаша тешал ду халкъашта - вежарашта юкъера барт - цхьоагIо цо договоро чIоагIъяра.

1967 шера май бетта, шоллагIча доттагIлен Договора кулг яздаьчул тIехьагIа, кхы а сихагIа дегIаaха даьлар уж. Из я социалистически экономически интеграце Комплексни программа кхоачашъе йолаьха. Цул тIехьагIа хилар 1973 шерара БКП ЦК июльски Пленум. Цига дийцар тха мохк Советски Союзаца айхха бувзам болаш хилийтара, Болгаре социалистически общество хьаяра де дезача керттерча дешаех.

Дуккхача гIулакхаша гучадоаккх политика, культура, юкъарча вахара даькъе доттагIал хилар. Бакъда, из къаьгагIа гуш да экономикага хьежача. Алхха 1971 шерагара 1975 шерага кхаччалца йолча пятилеткагIа советски новкъосталца Болгаре хьаьйй Девненски промышленни комплекс, Бургасски мехкдаьтта химическии Кремиковски металлургически комбинатий шоллагIа аргIа санна яраш юкъе йола, 150 керда предприяти. СССР новкъосталца хьалъяьча предприятеша арахец чон, цIаста, гIаьлий доаккха металл, каустически сода, болат... Карарча пятилетке Советски Союза гIонца хьалъергья кхы а 120 йоккха объект.

Болгарен СССР-ен яьй 50 совгIа экономически соглашени. ХIара шера СССР-о Болгарски Халкъа Республикана юкъера лаьрхIача лу 250 комплект Iилма-технически документаци. Ши эзарнел совгIа специалист ва Советски Союзе халкъа боахама хьалхе лелаерий опыт Iомаеш. Айхха бувзам лоаттабеш вошал долча мехкашкара 70 совгIа министерство, ведомство я.

Болгаре а Советски Союза а лаьтташ тIа цхьана болх бу предприятеш, боахама объединенеш хьалъярца концертраци специализаци яра кердача формо кхы а чIоагIду вай паччахьалкхенашта юкъера боахама бувзамаш. Масала, Коми АССР хьу кийчъеча цхьана балхаш де доладаьд. Кердача пятилеткаx из интеграце дакъа кхы а сихагIча боралца дегIадоагIаргда.

Юрта боахаме эзараш шераш дола традицеш йолаш я Болгари. Тахан а тIехьа дукха юртбоахама продукци доазол дехьа дIаухийт—комсаш, чхьагIар, баьцадаараш, сом, тайп-тайпара консерваш. Белгалдаккха деза хIара шу массаза доал промышленни продукцена экспорт елга шерлуш хилар. Советски Союза опыт, технологи Iомаю тха мехко, цунгара йийо бIаьрча предприятеш. ХьалхагIа промышленни продукци цхьан оагIорахьа ухар—СССР-ера НРБ. ХIанз из шина а оагIорахьа дIа-юха ух. Болгаре Советски Союзана лоаттаю электрокараш, электротельфераш, электронно-счетни техника, кемаш, юртбоахама машинаш, химикаташ. Кхыча мехкашка дIаухийтача товарех 45 процент да уж.

ХIара шера дегIаух шин мехка юкъера торговли. ДIаяхача пятилеткагIа (1971—1975 ш.ш.) товар дIа-юха хувцар цул хьалхарча шин пятилетке хинначул дукхагIа хилар. Укх пятилеткагIа из дегIадоагIаргда 1,8-зза. Алхха дIадахача цхьан шера Советски Союзе кхаьчай 54 процент болгарски экспорт.

НРБ шерра пайда эцаш я Советски производства хьалхе лелаерий опытах. Продукце дикал лакхъяра львовски система управлени юкъейоалаяро Колоровградерча инструментальни а стандартни йоацача оборудоване а завода коллективо диззa лохдаьд брак елга, къахьегама оасарле кхозза лакхъяьй. Враце яхача моттиге болх беча Филиппов Георге бригадо. Злобина метод юкъе а йоалаяь, 1976 шера хьалйир 200 квартира, кхоалагIа дакъа кIезигагIа ха дIаяхийтар цу балха, кходир 100 эзар лев ахча.

Дунен тIарча беррига цIена уйла йолча наха укх шера белгалдоаккх Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизар. Сийленца накъагIоргда цу цIейна тха халкъ а.

Ерригача Болгаре яьржай цун сийна йола социалистически яхь. Из цIей дездеш кхы а къаьгагIа гуш хургда шин мехка юкъера вежарашха дола доттагIал.

Димитр КОЛЕВ,
болгарски журналист.
(София-Пресс — АПН).

Шийвийний миссел «дегI» дола къаьнара дIоагIа—Мадьяркесирча венгра Флориана Шимона къаьстта доккхал дерех хIама я. Из эггара хозагIа ярех экспонат я цо гулъяьча тайп - тайпарча антикварни изделей коллекцена юкъе.

МТИ—ТАСС сурт.

Шоаттден оагІув

«МАРКАШ ЦА ХИЛЧА САГОТА ХУРГДАР»

Массанена а ховш да, бераштта маркаш, значокаш, открыткаш, кхыметтел конфеташта тІадоахка каьхаташ, кхыдараш гуллар сакъердаме хІама хетилга.

Сага дерригача вахаре из хІама ца дусе а бер дег чу цхьа лар ца юташ Іац из. Къаьстта шера даьржа да маркай коллекцеш гулъелга. Тамаш а яц. Берий уйла тІаоз хоза бесаш долча маркаша, цар уж кхоачабу тайп-тайпарча материкаш тІа, дувц гаьннарча мехкех, гІайренех. ХІанз маркаш лаха хала дац. «Союзпечать» хІара киоске го йиш я уж.

Цу деррига хІамай лоархІам а баь лаьрхІар Карабулакерча № 1 йолча юкъерча школе къонача филателистий клуб вІашагІйолла. Из дагадехараш бар цу посёлкера филателистий Ерригсоюзни общества членаш.

Къонача филателистий клубо эгтара хьалха ший болх дІаболабир 1974 шера март бетта. «Юность» аьнна цІи тиллар цу клубах. ХІанз кхо шу совгІа ха я цун. Дукха кердадараш дайзад бераштта. Клуб хьаллача хана маркаш мишта лелае еза ца ховш хиннараш, хІанз шоаш а ба къонача филателистий секцешка инструктораш хила мегаргболаш. Уж ба 8 класса дешархой Денисов Вася, Епринцев Олег.

1976 шера, цун дика болх белгал а боаккхаш, «Артек» яхача Ерригсоюзни пионерски лагере саг вахийта цхьа путевка елар клуба. Берригаш раьза а хинна из путевка дІаелар клубе эгтара дикагІа дакъа лоацача Епринцев Олега.

ХІанз клуба доакъошхой дакъа лоацаш ба Сийлахь-йоккхача Октябрьски революце 60 шу дизара сийна «Пионер» яхача журнало кхайкаьча «Сийлахь-боккха Октябрь» яхача конкурсе.

Ер материал язъе дагахьа волаш клуба доакъашхошка аз хаттар дир: «Сенна гулъю Іа маркаш?» — аьнна. Ераш да цар сона денна жопаш:

Черкашенков Саша — 3 «б» класса дешархо. «Аз гулъю спортах лаьца йола маркаш. Спорто деша а болх бе а эттагІа хулийт сона...»

Катков Женя — 5 «в» класса дешархо. «Аз гулъю оаккхарий тІадола маркаш. Уж чІоагІа хоза йоландаь дукха еза сона уж. Йоккха я са коллекци. Хьалха хьона вІалла ца хайна хІама довзийт маркаша».

Павлеев Валера — 6 «в» класса дешархо. «ХІана аьлча маркаш ца хилча сагота хургдар...»

Мальсагов ИбрахІим — 5 «а» класса дешархо. «Аз гулъю ерригаш а: космос, оаккхарий, зизаш, самолеташ тІаяраш. Сона хІанз хов космосе мала хиннав, лаьттан тІа малагІа оаккхарий дах, молхаш малагІча баьцех ю, самолеташ малагІча тайпара я».

Д. ИВАНОВ,
къонача филателистий клуба кулгалхо.

ГРУЗИНСКИ ССР. Самсон Ханашевич Кация — Абхазе цІи хезача дукха ха йолча боккхийча нахах цаІ — Сухуменен Очамчиранен юкъе уллача Адзюбжа яхача юрта вахаш ва.

Къона волча хана дукха лайнай цо къели саготон. Советски Іаьдал даьлча овлан тІара хувцаденнад Кация Самсона а цун юртахой а вахар.

Самсон Ханашевича болх баьб комсий бешамашка, чайни плантацешка, сомий бешамашка, кхеяьй хьажкІаш, доккхийча хьувкъамий говзанч хиннав. 1948 шера енай цунна Социалистически Къахьегама Турпал яха сийлен цІи. 1975 шерралца колхозе болх беш хиннав ветеран.

ХІанз С. Х. Кация — союзни лоархІамера персональни пенсионер ва 94 шу даьнна вола из хьалха санна колхоза гІулчкхашца чІоагІа хьашт долаш ва. старейший Советий член, а Адзюбжски юртсовета депутат а ва из. Лаьтта лeладара цуй йІаьхийча опытах хІанз а пайда эц колхозе. Самсон Ханашевича дукха деза халкъа иллеш, цо дакъа лоац «Нартаа» яхача абхазски дукха хаnаш йолча боккхийча наьха ансамблаца.

СУРТАШ ТІА: 1). Социалистически Къахьегама Турпал Очамчирски района Адзюбжа яхача юртарча колхоза тхьамада союзни лоархІамера персональни пенсионер Самсон Ханашевич Кация; 2). С. Х. Кация Сухумски аэропорте. Москвера цІаккхаьчача хана.

И. ЧОХОНЕЛИДЗЕИ,
С. ЭДИШЕРАШВИЛЕИ сурташ.
ТАСС фотохроника.

САКЪЕРДАМЕ ХІАМАШ

Книжка знак. Фу яхилга да из?

СОВЕТСКИ Союзе дукха деза книжкаш, боккха лоархІам бу книжкай графика. Цудухьа яьржай вай мехка экслибрис (книжкай знак). Дуккхачар безам хул шоай экслибрис хилийта: библиофилий из шоай книжкаш тІа хилийта, коллекционерий — художникий вахар довза.

Экслибрис яхар латински метталара хьаийца дош да. «Книжка тІара» е «книжни знак» яхаш да цун маІан.

ЗІамигача каьхатилга тІа ший цІи а, тайпан цІи а, ший специальноста хетадаь сурт а тІадулл библиотека дас е коллекционера. Из экслибрис тІатоІаю книжка лаккерча беттагарга чухьнахьарча оагІон тІа.

Экслибрис хьаяьнна мохк Германи лоархІ. Эрсий мехка экслибриса истори пхи бІаь шу да. Эггара хьалха кулг кара диллача сурта экслибрис Россе яьр ва XV бІаьшере ваьха, Соловецки монастыра библиотека гулъяь вола игумен Досифей. ХІаьта каьхата экслибрис Россе яьлар Петр I паччахьал деш хиннача хана.

Россе мел яь экслибрисаш кхаь тайпара лархІа мегаргья: гербови, вензелеви, сюжетни.

Книжни знакаш вахаре йоалаеча доккха дакъа лаьцад цІи хезача эрсий художникаша А. Бенуа, М. Врубела, И. Билибина, Е. Лансера, Д. Митрохина, кхычар.

Вай мехка цІаккха ца хиннача бесса дегІаера экслибрис Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци котъяьнначул тІехьагІа. Книжни знакашта къаьстта боккха лоархІам бе даьлар исторически а политически а темах йола произведенеш гулъеча.

Вай мехка корорггъяц, наьха доалахьа яраш а тІехь лаьрхІача, В. И. Ленина книжкаш доаца библиотека. Шоай библиотекай чулоацам белгалбаккха безам болча книжкаш гулдераша экслибриса юкъеккхуьь Ленина сурташ. Книжни знакаша хьахьокх граждански тІема, индустриализаце, коллективизаце, Сийлахь-боккхача Даймехка тІема, турпала къахьегама ханий сибаташ.

Советски экслибриса доккха дакъа юкъедихьад цІи хезача художника-графика В. Фаворске (1886—1964 шш.) вахаре. Цун книжни знакаш — графически искусства бокъонца йола шедевраш я.

Книжни знакашта коллекци е Іилмхой, библиофилаш, антикварш болабеннаб XIX бІаьшере чаккйоалаш. Цкъаза экслибрисаша новкъостал ду къаьна библиотекаш меттаоттае е яйна дІаяьннараш хьалаха. Иштта цар новкъосталца вІаштІехьдоал художника творчество йовза.

Экслибрисаш гулъеш хиннача эрсашта юкъе вовзаш ва 1905 шера Москверча исторически музейна 140 эзар сом мах бола книжкаши экслибрисаши дІаеннa библиофил А. Бахрушин. Цун коллекце яр 472 экслибрис.

Советски а доазол дехьарча мехкий а экслибрисий эггара йоккхагІа йола коллекци ший доалахьа йолаш ва эстонски искусствовед Амбур Пауль. Цун коллекце я 40 эзарнел совгІа книжни миниатюра, вешта аьлча дунен 50 мехка ара мел хийцараш.

ХІара шу массаза доал совбуалаш ба вай мехка экслибрисаш гулъераш. Дуккхача городашка вІашагІъехкача Ерригсоюзни филателистий общества секцешка дІаязлу уж.

ХІара ши шу массаза доал гуллу Дунен халкъашта юкъера экслибристий конгресс. 1964 шера Польше хиннача X конгрессе вІашагІъеллар ЮНЕСКО-на чуйоагІа экслибристий Дерригдунен халкъашта юкъера общество.

Кхоане йолаш я экслибрис. Советски наьха книжкацара безам совбаларо художникашта а библиофилашта а хьалхашка доккхий декхараш уттаду — хІара книжка хоза дергдола дакъа хинна экслибрис дІаоттар.

А. СТРЕМОУХОВ,
Ерригсоюзни филателистий общества республикански отделене правлене председатела заместитель.

Школашта — дика учебникаш

ВАХАРО ХЬАЛХАШКА ОТТАДАЬ ДЕКХАР

ЛИТЕРАТУРА — кхувш йоагІача тІехьенна хьехам лу лоархІаме хІама. Цо чІоагІа новкъостал ду сага овмал, мораль, мировоззрени дегІайоалаяра. Цудухьа геттара боккхача лоархІаме гІулакх да дешара-методически литература а программа а дика йолаш литература хьехара болх вІаштІехьбаккхар.

Н. К. Крупскаяс белгалдаьхад В. И. Ленина массаза а йоакхо яьлга дешархой учебникаши программаши дика хилийтара. «Эггара керттера дар да, — яздаьд цо, — программаш оттаяр, цар хьехара чулоацам лакхбар, цул тІехьагІа журнал вІашагІдоллар».

Дешара литературана дукха уйла тІаухийташ хиннай Н. К. Крупская ше а. Учебник мишта хила деза яхаш цо дІадийхар хІанз а лоархІам болаш да. Учебника дикал ювцаш вай дагалоаттаде деза ер гІулакхаш:

учебник хила деза дукха чоалхане доацаш, литературоведчески терминологи юкъе йоалаярца хала даь доацаш;

художественни литературан гонахьарча вахаран юкъера бувзам бовза новкъостал деш;

багахбувцам Іомабелга метта истори Іомадарца, из бІаьхий хиларца дувзаш;

бер ше уйла яра тІадерзадеш, иштта кхы дІахо а.

Бераштта хьехилга эргадаккхарон программаш хувцарон дІадех учебникаши хрестоматеши тоадар. Боккхача лоархІаме да Іилман кІоаргалца, шийаргІа йолаш хрестомате а дешара а материалаш аттагІа кхетаергйолаш, бувца мотт шаьрбара дукха е кІезига дешаш ца доалдеш учебник оттадар.

Нохч-ГІалгІай школашка юкъерча классашка деша багІарий керттерча учебникех да литературни а дешара а текстaш тІайола хрестомате учебник.

Тхона хьалхашка улл Нохч-ГІалгІай книжни издательствос тІеххьара арахийца ши учебник: «Наьна метта литература». 4-ча класса хрестомати. Оттадаьр Л. Х. Танкиева. Грозный 1977 ш.: «ГІалгІай советски литература». 10-ча класса хрестомати. Оттадаьр И. А. Дахкильгов. Грозный, 1977 ш.

ДІадахача шерашка хиначарел дикагІа, эргадаьха книжкаш да уж. Автораша уж кийчдеш болх баьб кердагІа дола методически а педагогически а доакъош юкъедоалаяш, кердагІча литературах, дешара методически изданеех пайда а эцаш, республика хьехархоша дІадехар теркал а деш.

Уж учебникаш дувцилга йоаяш дикагІа да хьалха арахийцарел.

Хьаэцаргда вай 4-ча класса дешархошта лаьрхІа учебник. Хьалха хинначул программа дикагІа йовзийташ, цо дІадехачa бесса художественни текстaшца Іалашдаь да из. Хьалха хинначa учебника тІара стилистически гІалаташ а нийса доацараш а цІендаь дІадаьхад укх тІа. КІоаргагІа чулоацам болаш да литературах лаьца дувцар, сакъердамегІа да уттаду хаттараш, царна тела жопаш.

Кердача учебника тІара уж дикадараш дувцарца цхьана тхона лов тІайоагІача хана уж кхы хургдоацаш цун кхоачамбоацараш а белгалдаха.

«Багахбувцам» яха дакъа. Укказа деррига хаттараш дац методически уйла яь а нийса оттадаь а. Царех дукхагІдараш шоайла тара, цхьатарра жоп дехаш да. Дешархочунга уйла яйташ, чулоацам гучaбоаккхийташ дац уж.

Хоадам болашагІа а шерагІа в е езар фаьлгий шоай анализ. КІезига да учебника тІа ховли-довзалий, царех лаьца дувцаш дар. «Кицаш» яхача дакъа язъяь дешахьалхе къаьгга чулоацам болаш яц, цар маІан дика гучадаккхац, меттаца уж мичахьа доаладе йиш я дувцац. Дика хургдар уж кицаш даьшха даларе, уж хьадалара истори дийцача, вахаре хулача хІамашцара цар бувзам бовзийтача.

Кхоачам болаш дика яц совлен дешара къоастаяь материалаш а. Нохчий метталара даькхача «Майра Сулима» меттел бакъахьа хургдар «ГІалгІай багахбувцама» хьалхарча тома тІара майралла илли е кхыдар доаладича.

«ГІалгІай литература», 10 класс. Автора дукха къахьийгад цун материалий чулоацам дика хилийтара. Тхона хетачох, геттара дика да Г. Гагиева, къона болаш кхелхача К. Чахкиева. Д. Албакова стихаш хрестомате тІа йоалаяр. Из бахьан долаш иттлагІча классашка деша багІараштта цар творчески уйла дегІаяйтар новкъостал хургда.

Бакъда, цу издане тІа а да кхоачамбоацараш. Хьалхардар: цхьайола прозаически, къаьстта поэтически произведенеш иттлагІча классе деша багІарий ханага диллача йоагІаш яц, творчески уйла тІаозара новкъостал дац цар, вешта аьлча, из ха йолча дешархошта сакъердаме яц уж.

Масала, хрестомате тІара Дж. Яндиева стихаш. «Наькъа уйлаш» яхачунгара а кхы массехканегара а дІайиккхача (чулоацамга диллача ях оаха) программаца йоагІаш яц. Дукха я Яндиева язъяь, лаккерча классашка деша багІараша пайда эца йиш йола стихотворенеш.

Иштта А. Ведзижева язъяь, сборника юкъеяхача стихотворенеех цхьаккхе а яц школа йоаккхашбарий кхетам совбаккхара пайда лургболаш. ДукхагІа теркам беш харжа езар сборника тІара прозаически текстaш а.

Тематикага, чулоацамга диллача шерагІа хила еза лаккерча классашка дешараштта лу произведенеш. Юхаувзалуш тела езац царна лу безамах йола лирика.

Вай ханара учебникаш хила деза дешархочун хьакъала а эстетически а уйлаш дегІаккхувлаш, массе а оагІорахьара дегІавена вииза советски саг хинна дІаотта цун новкъостал деш. Вай учебникаш дикагІа хургда, нагахьа санна автораша а царна гІо деча хьехархоша-практикаша а уж оттадеча хана дикка уйла тІа йохийте.

С. ПАТИЕВ,
хьехархо,
Р. ЧАХКИЕВА,
филологически Іилмай кандидат.

Ширача ханарча эрсий искусства выставка

Май бетта Андрей Рублева цІерагІча ширача ханара эрсий искусства Музее хьелларгья «XVII—XVIII бІаьшерений эрсий живопись» яха выставка. 19 мае Москве музейй Дунен халкъашта юкъерча совета Генеральни конференце XI сесси йолаш кийчъяьй из. Цу тайпара выставка эггара хьалха яьй. Цига хьокхаргья Паччахьалкхен эрсий музеера, Третьяковски галереера, Андрей Рублева цІерагІча Музеера XVII бІаьшере кхоачалуш XVIII бІаьшере йоалалуш яь бІаь гаргга икона.

Выставке довзаргда иконаш яздеча говзанчий балхаш, царех хІаране творчество шийн тайпара хилар а цу искусства юкъара белгалонаш а. «XVII—XVIII бІаьшеренийн эрсий живопись» яха выставка специалистий меттел дукхаха наьха а чІоагІа безам тІагІоргболаш я.

Сергей КЛОКОВ,
(АПН).

СОВЕТСКО-ФРАНЦУЗСКИ КОНТРАКТАШ

Москве чакхъяьлар «Станки Франции-77» яха выставка. Из йистеяьнначул тІехьагІа йиъ французски фирмо — цу выставка доакъашхочо «Станкоимпорт» яхача арахьара торговли лелаеча советски объединенеца йоккхийча контракташта кулгаш яздир. СССР-е хьаухийтаргйолча французски фирмай продукцеца юкъе я фрезерни станокаш, прессий геттара йоккхий оатхалаш еш йола программни управлени йола станокаш, гибочни прессаш, и. кх. дІ.

Советски станкостроителаша а нийцад французски фирмашкара шоай изделешта заказаш.

Игорь РАПОПОРТ,
АПН корреспондент.
Москва.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

Спорт

ДЗЮ-ДО

Укх тІеххьарча шерашка белгала дика толамаш доахаш хьабоагІа вай республика дзюдоисташ. Къаьста дика дегІаухаш йоагІа из спорт г. Назранен «Локомотив» яхача спортивни обществен.

Иштта укх шера хиначa зональни яхьашка дакъа лаьцача «Локомотиверча» Х. Мараева, М. Халадова, А. Заурбекова, С. Вульфица бокъо яьккхар дзю-дох долча кагирхой Дерригроссийски ловзарашка хьалхле къувса. ХІаьта массехк ди хьалха уж яхьаш г. Дзержинске лаккхьяьлар. Цар вІашагІтехабар Российски Федерацерча 35 автономни республикай областей къона этлеташ.

Цига дика аьттув баьлар уж санна йоккхача яхьашка дукхьашха дакъа лоацаш хиначa къоначa машиннаькъахочун Заурбеков Азида. Кховзткъа пхиь килограмм дозал долча спортсменашта юкъе цкъа мара ца ийшача цо шоллагІа моттиг яьккхар. ХІаьта кховзткъа килограмм дозал долча спортсменашта юкъе кхоалагІа моттиг яьккхар командерча цун новкъосто Халадов Мухьмада.

Уж шаккхе а юкъебигаб июнь бетта хургдолча дзю-дох хьалхле яккхара долча Дерригсоюзни кагирхой ловзарашка дакъа лацарга кийчо еча РСФСР вІашагІтехача командана.

КЪОНАБАРИИ ЯХЬАШ

СихагІа ода, гаьнагІа а лаккхагІа а кхувсабала, бургац, граната гаьнагІа кхувса, низи кадайли эшача кхыдолча гІулакхашка шоай говзал гойта декхарийла бар ГТО комплекса яхьашка дакъа лоацаш хинна г. Грознерча школай дешархой. Яхьай доакъашхой шин группа бийкъа бар. Хьалхарча группе къовсам лоаттабир 13 шу даьннача бераша, хІаьта шоллагІча группе — 14—15 шу даьннараша.

ЗІамагІболча дешархошта юкъе юххьанца дена ше хьалаьца командин хьалхле дІахецанзар № 45 йолча школа барт тайнача командас. Цунна тІехьа шоллагІа моттиг яьккхар № 7 йолча школа командас, кхоалагІъяр — 57-ча школа дешархоша.

ХІаьта боккхагІболча дешархошта юкъе хьалхле яьккхар № 21 йолча школа командас, шоллагІча моттиге ба № 46 йолча школа дешархой, кхоалагІча — № 55 йолча школера бараш.

Яхьаша белгалбир июнь бетта ГТО комплексах йолча зональни яхьашка дакъа лоацаргдола дикагІбола къона спортсменаш.

ТЕЛЕВИДЕНИ

21 май
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Іуйранара гимнастика. 9.30 — «Говза кулгаш». 10.00 — «Дай-нанной, шоана». 10.30 — «Іуйранара почта» яха музыкальни программа. «Музеешкен выставочни залашкен гІолла». Третьяковской галерея сурташ. В. Перова сурташ. 11.30 — Центральни телевиденен Ерригсоюзни радион эстрадно-симфонически оркестра концерт. 11.55 — Литературни дешараш. Горбатов «Доккха хий». 12.35 — «УнахцІено». 13.20 — Музыкальни абонемент. 13.55 — «Спортлото» тираж. 14.05 — «Аллаьдина тамашийна лампа» яха художественни фильм. 16.00 — «Братск селханн тахана» яхача телевизионни документальни фильма премьера. 16.50 — Мультфильм. 17.00 — «БІаргагушдар — теша халадар». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Правда» газета политически обозревателa Ю. А. Жукова дунен халкъашта юкъерча темах йола беседа. 19.00 — Цирке. 19.55 — «Хьайга хатта» яхача телевизионни художественни фильма премьера. ШоллагІа сери. 22.35 — «Марка Фрадкина иллеш» яхача телевизионни музыкальни фильма премьера. 23.20 — Дунен велогонка. Чехословакера передача. Йистеяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

11.30 — Сийлахь-йоккхача Октябра 60 шу дизарга. «Советски иллей историцара». ПхелагІа передача. 12.00 — «Старт» яха спортивни журнал. 12.30 — «Берингах а цун доттагІех а йола баллада» яха художественни фильм.

22 май
I ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — Бераштa йола Іуйранара гимнастика. 9.30 — «Гургал бетта сахьат». 10.00 — «Советски Союза гІулакх деш ва». 11.00 — «Самукъане ноташ». 11.15 — РСФСР заслуженни гІишлошъярхочунца, города Москван Комсомольско-кагирхой гІишлошъеча бригада бригадираца А. М. Суровцевца «Орленок» яхача телестуде юкъараш вІашагІаккхетар. 12.00 — «Музыкальни киоск». 12.30 — Документальни фильмай программа. 14.00 — А. Эшпай. Концерт. 14.15 — Боккхача наькъа этапаш. «Правительства член» яха художественни фильм. 16.10 — «Октябрьски иллеш». Политически иллей ворхІагІа фестиваль. Германски Демократически Республикера передача. 17.00 — Дунен халкъашта юкъера панорама. 17.30 — Мультфильм. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Илли-77». 18.30 — Центральни телевидене экрана тІа эггара хьалха. «Тем боабаь ши ди» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Футболах йола СССР чемпионат «Динамо» яхача Центральни стадионера передача. 22.15 — Искусства мастерий концерт. Йистедаьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

11.00 — Шун письмоех дола концерт. 11.30 — Херсонски областной техникий театра спектакль. 12.20 — Города Гудермеса дешархой художественни самодеятельноста концерт. 13.20 — СССР вежарий республикай денош. Къилбаседа ХІирий АССР. «Никъ» яха художественни фильм.

РАДИО

21 май

6.30 — «Кубанцаша дІадолаьдика гІулакх дІахохьу». Шалински районера передача (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25 — «Къонал» яха радиовыпуск. 14.30 — Радова, «Массаза а хала дола саг» яхача Мальсагова романах йола литературни беседа. 15.00 — «Нохч-ГІалгІай ашарий историцара» яха передача. 15.40 — «КІарцхал» яха сатирически журнал (гІалгІай меттала). 16.00 — Хьона да. Даьхесалтечун дог (гІалгІай меттала). 16.30 — «Ашарашцара нохч-гІалгІай поэзи» яха передача (гІалгІай меттала).

22 май

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.18 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.25 — Хоамаш. 8.25 — Шоана дукха еза ашараш. 12.10 — «Самукъанерча талгІе тІа» яха литературно-музыкальни композици (нохчий меттала). 12.30 — Ашараш. 15.15 — «ЦІе сийташ» яха пионерашта дешархошта йола передача (гІалгІай меттала). 15.45 — «Масал хинна дІаэтта вахар» яха зарисовка. 16.00 — КІирандийнахьара ашарий программа. 16.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск. 19.30 — Иллеца доттагІал лараштa дола концерт (нохчий меттала).

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

21-ча МАЕ

С. М. Кирова цІерагІа культуран салаІарен парк. 14.00. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 15.00. Къайла театр. Владимирски областной техникий театра «Говза салте» яха спектакль. 17.30. Музыкальни эстрада. Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 19.00. Баьццара театр. Н. К. Крупскаяй цІерагІча культура Дворецa «Светофор» яхача агитбригада концерт. 19.30. «СССР — дунен тІа машар лорабара чІоагІале» яха кинофестиваль. 19.00. Халхараш ду майда. Кагирхой салаІара сайре. Болх беш хургья спортплощадкаш, ловзара автоматаш, керда аттракционаш.

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 10.00—18.00. Лекционни зален йоккхача зала фойен болх беш хургья профтехучилищай дешархой технически творчества выставка. 16.00. Библиотека. «Хьа бокъо, хьа декхар» яха библиографически обзор. 17.00. Парк. «Советски композиторий довзаш дола иллеш» яха радиоконцерт. 17.00. Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара хетадаь гІишлошъерий поселке бахача наьха цІей. 19.00. Кагирхой халхарий сайре.

Н. К. Крупскаяй цІерагІа культура Дворец. 12.00. Болх беш хургья аттракционаш. 19.00. Ахканара кинолекторий. «Саги закони» яха лекци. Документальни фильм хьокхаргда. 19.30. Ахканара халхарий майда. Кагирхой салаІара сайре.

22-ча мае

С. М. Кирова цІерагІа культуран салаІарен парк. 14.00. Массовкай майда. Массовкаш, ловзараш, викторинаш. 16.00. Къайла театр. Республикански просвещене болхлой Шен художественни самодеятельноста тІеххьара концерт. 17.30. Музыкальни эстрада. Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 19.00. Баьццара театр. «Красный молот» завода культура Шен оперни студе концерт. 19.00. Халхарий майда. Кагирхой салаІара сайре. 19.30. Кинолекторий. «СССР — дуне тІа машар лорабара чІоагІале» яха кинофестиваль. Болх беш хургья спортплощадкаш, керда аттракционаш, ловзара автоматаш.

В. И. Ленина цІерагІа культура Дворец. 10.00 — 18.00. Лекционни зален йоккхача зала фойен болх беш хургья профтехучилищай дешархой технически творчества выставка. 10.00. Йоккха зал. Берий художественни самодеятельноста концерт. 16.00. Парк. Классически музыка радиоконцерт. 19.00. Кагирхой салаІара сайре. 19.30. Кинолекторий. «СССР — дуне тІа машар лорабара чІоагІале» яха кинофестиваль.

Фармацевт Ибрагимов

Ибрагимов Ширвани Ахмедович Грозненски районерча Йоккхача АтагІарча № 25 йолча аптека заведующи ва. Пятигорске фармацевтически институт чакхъяьккха из лакха квалификаци йола специалист ва.

Ткъо шу гаргга ха я Ибрагимова укхаза болх бу. Цу юкъа болх дика барах наха ше везавалийтав цо. Ширванена баркал яхаш ба шоай юртара нах санна кхыча юрташ гІулакх дах ва цо.

Аптеке деш мел дар наьха хьашт дизза кхоачашдара тІадерзадаь да. Иштта гаьнара юртара молхаш эца вена сага, вІалла вІаштІехьадале, цул тІехьа из укхаза волча юкъа ваьнна вахьа [illegible]. Иштта аптека заведующий кийча ва молхашца дувзаденнача моллагІа хаттара жоп дала. [illegible]

А. ШАМСУТДИНОВ.

СУРТА ТІА: Ш. А. Ибрагимов шийн балха моттиге.

Н. ЛИТОВЧЕНКО сурт.

ХАОТТАМ

Тахан республике гІоллен Грозней хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йолаш, малхбузехьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 19—24, Грозне 21—23 градус йолаш хилен таьрладаргья.

Кхоанен ломмен хувцалуш морхаш а йолаш цхьайолча моттигашка догІа а делхаш, малхбоалехьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура буйсанна 8—13, дийнахьа 20—25 градус йолаш дола хилен таьрладаргья.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктохкама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленности отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05123. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3853.